



COMPROMISO ELECTORAL

ELECCIÓN AO PARLAMENTO
DE GALICIA



PACMA

12 DE XULLO 2020

PRESENTACIÓN

No Partido Animalista – PACMA queremos avanzar cara unha sociedade máis xusta, equitativa, solidaria e respectuosa, sen discriminacións, na que todos e todas sexamos tidos en conta, con independencia do noso xénero, raza ou orixe étnico, conviccións, discapacidade, idade, orientación sexual ou especie.

O noso proxecto político ten por obxecto lograr representación nas institucións e organismos europeos, nacionais, autonómicos e municipais para poder impulsar plans de acción política, propostas e cambios legislativos acordes aos principios e valores que representamos e defendemos.

Presentamos un programa electoral coherente, para o que esperamos lograr o teu apoio.

Cada día son máis as persoas preocupadas polo benestar dos animais, o que se reflicte no apoio que recibe o Partido Animalista nas urnas.

Formamos parte dun movemento imparabile. Así o demostra o crecemento dos nosos resultados electorais. Nas últimas Eleccións Xerais PACMA obtivo 228.856 votos ao Congreso e 977.844 votos ao Senado, manténdose así como a primeira forza extraparlamentaria a nivel estatal.

Nas pasadas Eleccións ao Parlamento de Galicia, PACMA duplicou os seus resultados.

Grazas a eses votos as nosas reivindicacións deixaron de ser ignoradas. Son eses votos os que conseguiron inserir na axenda política o benestar e a protección dos animais, os que abriron a PACMA as portas dos despachos de ministros/as, deputados/as ou conselleiros/as, de concellos, deputacións e parlamentos.

Imaxinas todo o que imos conseguir con representación parlamentaria? Contamos co teu apoio, a túa confianza, o teu voto.

O próximo 12 de xullo non quedes na casa. Os animais, o medio ambiente e a xustiza social necesitan. Galicia é animalista! Axúdanos a demostralo.

A súa voz, o teu voto.



O NOSO COMPROMISO
COS **ANIMAIS**

1. O NOSO COMPROMISO CO BENESTAR E A PROTECCIÓN DOS ANIMAI

Nas últimas décadas xerouse un movemento sen precedentes de concienciación e sensibilización sobre a defensa e a protección que debe outorgarse á natureza en xeral, e aos animais en particular, converténdose nun asunto de interese xeral para a cidadanía.

A sensibilidade cara aos animais medra á vez que se amplían os nosos coñecementos sobre eles. A ciencia que estuda o comportamento animal, a etoloxía, é nova. Con todo, múltiples estudos evidenciaron a súa capacidade para experimentar sentimentos como a dor, o medo, a tensión, a ansiedade, pero tamén o pracer ou a felicidade.

Xa non se dubida que os animais están dotados de sensibilidade física e psíquica, e de que, por tanto, deberían recibir un trato que asegure o seu máximo benestar.

A pesar diso, a situación na que se atopan os animais en España é terrible. Desde todas as administracións (Goberno estatal, comunidades autónomas, deputacións, concellos) destinan millóns de euros a financiar todo tipo de festexos taurinos e outros espectáculos con animais. Pero os malos tratos animais no noso país non acaban nas festas crueis. Non hai semana na que non se reflicta nos medios de comunicación algún caso de graves malos tratos animais.

Ao carecer dun rexistro de ámbito nacional, en España non existen estatísticas oficiais sobre o número de animais abandonados. Un estudo da Fundación Affinity estima que son, polo menos, 138.000. Con todo, as protectoras de animais advirten de que esta cifra queda moi curta. Non inclúe aos miles de animais que acaban as súas curtas e maltreitas vidas sendo sacrificados nas canceiras municipais, os que morren atropelados tras ser abandonados nas estradas, ou de inanición na cuneta da que nunca foron rescatados. Tampouco se teñen en conta os que si son recolleitos por persoas particulares con empatía.

Entre as principais causas do abandono atópanse as camadas non desexadas e o fin da tempada de caza.

É necesario resolver este problema na súa orixe, establecendo a esterilización obrigatoria, prohibindo a compravenda de animais como compañía e o seu uso como instrumentos de caza.

É o momento de que os cidadáns e cidadás concienciados sumemos forzas ao redor da única opción política que busca o ben común, tamén para os animais.

PACMA está formado por persoas íntegras, que desembocan na política para dar voz aos que non a teñen e para demostrar que as políticas sociais van da man da loita contra os malos tratos, sen distinguir entre especies.

O Partido Animalista concorre ás próximas Eleccións Xerais con candidaturas formadas por persoas que tratan de construír un mundo mellor para todos e todas.

Cada día son máis as persoas que deciden cambiar a maneira na que se relacionan cos animais. O Partido Animalista forma parte e impulsa ese cambio. Defendemos un estilo de vida que non contribúa á explotación dos animais. Apostamos por ampliar o círculo de consideración moral, tendo en conta tamén as súas necesidades.

Comprometémonos a exercer os nosos cargos políticos para reclamar, de maneira firme, un maior respecto, benestar e protección para os animais.

O noso gran reto é incluír na axenda política diaria a necesidade dun trato digno cara os animais e conseguir un marco legal que lles ampare, poñendo en marcha, entre outras, as seguintes iniciativas:

1.1. REFORMA E ACTUALIZACIÓN DAS LEIS AUTONÓMICAS DE PROTECCIÓN ANIMAL

A lexislación sobre protección animal vixente no noso país resulta obsoleta, insuficiente, parcial e dispersa. Temos tantas leis de protección animal como comunidades autónomas, o que dificulta unha real e efectiva protección dos animais que, dependendo de en que comunidade autónoma se atopen, recibirán un maior ou menor grao de protección.

Ao analizar a lexislación autonómica no seu conxunto resulta preocupante, por unha banda, a diversidade e disparidade das sancións e, por outro, a falta de criterio común na definición de categorías de animais e, por tanto, o seu réxime xurídico aplicable. Trátase de nocións esenciais pois, segundo se definan estas categorías, seranlles de aplicación ou non as respectivas leis e porque, ademais, trátase de materias nas que tamén é aplicable a lexislación estatal. Déixase ao criterio subxectivo do intérprete, e non do lexislador, a aplicación de bloques enteiros de normas.

Proporemos unha **revisión e actualización de todas as leis de protección animal** para ampliar e mellorar as condicións previstas de benestar e protección dos animais en Galicia, a partir das seguintes propostas:

1.1.1. Ampliación do ámbito de aplicación para outorgar protección a todos os animais

Atendendo aos títulos das dezasete leis autonómicas de protección animal, pódense distinguir catro grandes grupos: nun primeiro lugar, as que se limitan a protexer os animais de compañía; nun segundo apartado, están as que protexen os animais de compañía e os domésticos; nun terceiro grupo están as que abarcan os de compañía, os domésticos e os silvestres; o último é aquel no que se protexe a todos os animais. Porén, incluso as que en principio protexen a todos os animais exclúen expresamente do seu ámbito de aplicación a determinados animais, como a fauna silvestre, ou determinadas prácticas con animais, tales como os espectáculos e festexos cas reses de lidia.

En base a que fundamentos xurídicos ou científicos se establecen estas exclusións? Son menos merecedores de protección, ou teñen acaso menor capacidade de sufrimento estes animais? Non. Trátase de excepcións legais ao maltrato, para permitir que os animais sexan cazados ou torturados en festexos.

Ante esta inxustiza, **traballaremos para que todas as leis autonómicas de protección animal amporen a todos os animais, sen excepcións nin exclusións.**

1.1.2. Prohibición da compravenda de animais como compañía

Desde fai anos véñense denunciando as condicións de explotación e insalubridade da cría comercial de animais de compañía, así como o incerto destino que sofren aqueles que nunca chegan a ser vendidos, pero o máis inconcibible é que se siga permitindo a súa comercialización mentres se están a sacrificar miles nas canceiras. Continuar permitindo a compravenda de animais de compañía fomenta a súa cousificación, outorgándolles a categoría de mercadoría coa que lucrarse, algo ao que tamén contribúe o feito de que a recollida de animais abandonados e perdidos siga asignándose en moitos lugares ás mesmas empresas encargadas de retirar os residuos urbanos.

Os animais, á marxe de razóns de salubridade e hixiene, deben recollese por razóns morais. Ata agora foron as entidades de protección e defensa animal as que foron paliando esta situación, sempre saturadas e desbordadas, asumindo unha responsabilidade que non lles corresponde, na maioría dos casos sen axuda nin apoio das administracións públicas.

Por todo iso, proporemos incluír nas leis autonómicas de protección animal a **prohibición do comercio de animais como compañía**, así como a súa exhibición e exposición ao público con fins comerciais, **de maneira que os animais só poidan ser adoptados.**

1.1.3. Esterilización obrigatoria dos animais de compañía

As camadas indesexadas son a principal causa de abandono de animais. Exporemos a necesidade de introducir a **esterilización obrigatoria dos animais de compañía.**

Naqueles casos nos que non sexa aconsellable por razóns de saúde do animal, valoraríanse outras medidas anticonceptivas, tendo sempre como prioridade a súa saúde e benestar. As esterilizacións levaranse a cabo, en todo caso, por profesionais veterinarios.

As administracións públicas realizarán **campañas subvencionadas de esterilización** de animais destinadas a persoas con recursos insuficientes para afrontar a esterilización dos animais que teñan ao seu cargo.

1.1.4. Sacrificio Cero

Tanto a esterilización obrigatoria como a prohibición do comercio de animais como compañía e do seu uso como instrumentos de caza, reducirán drasticamente o abandono

de animais e fomentarán a súa adopción, facendo posible o ansiado sacrificio cero, a través da **prohibición de sacrificio de animais de compañía sans**.

Exceptuaranse desta prohibición os supostos de eutanasia do animal, coa finalidade de evitarlle un sufrimento grave e irremediable, como consecuencia de padecer unha enfermidade ou lesión sen posibilidade de curación que non lle permita ter unha calidade de vida compatible cos parámetros mínimos de benestar animal. Esta será prescrita e realizada por profesionais veterinarios, mediante métodos non crueis e indoloros, evitando causarles tensións ou outros sufrimentos psíquicos, e fornecéndolles sedación previa.

1.1.5. Microchip de identificación obrigatorio e gratuíto. Unificación do sistema de rexistro de animais de compañía

Os animais de compañía deben de maneira obrigatoria ser identificados individualmente mediante un sistema de identificación electrónico normalizado, denominado microchip, implantado por un veterinario. Este microchip permitirá localizar, a través dunha base de datos, toda a información relativa ao animal, ao titular do animal e ao seu veterinario. A Xunta de Galicia debe destinar unha dotación orzamentaria para que a implantación do microchip obrigatorio sexa gratuíta.

Trala implantación do microchip no animal, o veterinario realizará o trámite correspondente para a súa inscrición no Rexistro Autonómico de Animais de Compañía; o que causará, ao mesmo tempo, o efecto da inscrición do animal no censo municipal e no Rexistro Xeral de Animais de Compañía, quedando eximido, neste caso, de realizalo a persoa titular do animal.

Cada comunidade autónoma ten unha base de datos independente, sen relación co resto, ademais de diferente información rexistrada. Tanto a confección como a titularidade das mesmas non seguen un patrón nin estrutura comúns. A descentralización e a heteroxeneidade provocan moitas dificultades á hora de solicitar información, xa sexa para coñecer o número de animais rexistrados, como para atopar ao titular dun animal perdido ou abandonado.

Por todo iso, é imprescindible a **unificación do sistema de rexistro**, así como o impulso dunha **estrutura común nas bases de datos**, establecendo a definición dos datos mínimos que se deben completar, de maneira que o contido sexa homoxéneo.

1.1.6 Colonias estables e controladas de gatos: método CER (Captura-Esterilización-Retorno)

Proporemos a regulación das colonias estables e controladas de gatos. O seu control poboacional será levado a cabo polos concellos mediante a **implantación do método**

CER (Captura-Esterilización-Retorno). Os gatos integrantes destas colonias serán capturados para a súa identificación, vacinación e esterilización, e devoltos posteriormente á colonia de orixe.

O método CER é o máis ético e efectivo para o seu control poboacional, e supón un traballo conxunto entre a Administración, as entidades de defensa e protección animal e o voluntariado.

1.1.7. Fin dos zoolóxicos, acuarios e de toda catividade con fins de entretemento

Nos parques zoolóxicos mantéñense cativos os animais fóra do seu hábitat, en contra da súa natureza, con fins de exposición, exhibición e entretemento para os humanos. Resulta imposible reproducir a contorna dos animais nun zoolóxico. Animais como os leóns ou os tigres teñen dez mil veces menos espazo que en liberdade. Debido á inactividade, a frustración, o acoso dos visitantes e a perda de vida en grupo social ou de status solitario, os animais cativos desenvolven con frecuencia patróns de comportamento anómalo, como as estereotipias, o sobreacicalamiento ou as automutilacións.

Son múltiples as denuncias sobre recintos desaxeitados, alimentación deficiente ou malos tratos.

Un argumento esgrimido a favor dos zoolóxicos é o traballo de conservación que supostamente realizan. Con todo, a realidade é que menos do un por cento das especies se debe ao esforzo de conservación e que, lonxe de volver integrar os animais na natureza, a gran maioría son arrincados do seu hábitat. Ademais, dese un por cento, moitos son froito da endogamia e carecerían por tanto dese "valor de conservación".

En 2014 xerouse unha gran alarma social tras coñecer, a raíz do caso de Marius, unha xirafa nova que foi sacrificada, descortizada en público e dada como alimento a outros animais no Zoo de Copenhague, que, só entre os zoolóxicos pertencentes á Asociación Europea de Zoos e Acuarios (EAZA), dos que atopamos en España uns vinte, sacrifícase cada ano a preto de dous mil animais sans por cuestións de xenética e espazo. Moitos centros alegan que se trata de satisfacer unha necesidade tan natural nos animais como é procrear, mentres non lles preocupa en absoluto non cubrir outros instintos naturais como pode ser vivir en mandas, nadar ou percorrer longas distancias.

Por todo iso, o Partido Animalista propón a **prohibición de manter animais cativos con fins de exposición, exhibición e/ou entretemento**, e que os **zoolóxicos, acuarios e outros recintos** con animais que non teñan como finalidade o seu coidado, recuperación, custodia, reintroducción ou mantemento, **sexan reconvertidos en centros de recuperación e rescate ou reservas**.

No seu lugar, propomos que se apoiem e fomenten **proxectos onde o uso das últimas tecnoloxías permita contemplar e estudar aos animais nas súas contornas naturais, sen necesidade de interferir no curso normal da súa vida silvestre**.

1.1.8. Abolición dos espectáculos, tradicións e festexos con animais: corridas de touros, tiro e arrastre, circos, espectáculos acuáticos e outros

España é coñecida mundialmente polas súas tradicións e festexos crueis cos animais, especialmente cos touros. Non poderemos considerarnos un país avanzado mentres isto non cambie.

A maior parte da sociedade española non se identifica con estas prácticas atroces, senón que, pola contra, avergóñase dun concepto de cultura e tradicións baseadas nos malos tratos cara os animais. O patrimonio cultural, que se transmite de xeración en xeración, debe infundir un sentimento de identidade cara ao pobo ao que pertence, polo que unha tradición que a gran maioría dos españois e españolas rexeita non debería formar parte do mesmo de ningunha maneira. Máis aló, a dor, os malos tratos, a tortura ou a morte non deberían formar parte de ningunha tradición que represente a un pobo civilizado.

É necesario avanzar cara á supresión das excepcións legais aos malos tratos e sufrimento dos animais permitidos nestes e outros espectáculos, como circos, delfinarios e pelexas de galos, entre outros.

Mentres a tendencia mundial é considerar moralmente inaceptable o cativerio de cetáceos para fins de entretemento, prohibindo a súa catividade e importación, establecendo estándares tan estritos que fan imposible a construción de delfinarios ou prohibindo todos os espectáculos con animais, España converteuse no “delfinario de Europa”, sendo o país europeo con maior número de delfinarios e de cetáceos en cativerio, ocupando un deshonoroso sétimo posto no ránking mundial.

Multitude de países europeos e, en España, algunhas comunidades autónomas e moitas cidades, vetaron así mesmo a utilización de animais en espectáculos circenses. Os animais explotados en circos sofren a privación de liberdade, pasando a maior parte da súa vida viaxando engaiolados e encadeados, carecendo de espazo suficiente para desenvolver as súas necesidades e comportamentos naturais. Ademais, son sometidos a un duro adestramento, consistente en repeticións incesantes de exercicios antinaturais que lles resultan difíciles e incómodos, con técnicas de adestramento de longo cuestionadas. Os animais nunca atravesarían aros de lume, andarían a dúas patas ou montarían en bicicleta, salvo por temor ás represalias que poida supoñer non facelo.

O trato que reciben, o cativerio, a frustración, a falta de exercicio e de interacción con outros animais da súa especie, failles padecer con frecuencia graves trastornos mentais. É común observar neles os mesmos síntomas agravados que padecen os animais encerrados en zoolóxicos. É hora de poñer fin aos espectáculos crueis cos animais.

Por iso, proporemos a **prohibición da utilización de animais, vivos ou mortos, en todo tipo de espectáculos, tradicións e festexos**, tanto privados como públicos.

Particularmente queremos prohibir:

a) Corridas, peches, novilladas, “rejoneos”, soltas de reses, “tentaderos”, “herraderos”, capeas, becerradas e todo tipo de festexos populares ou espectáculos con reses de lida ou outros animais, dentro e fóra das prazas, tanto públicos como privados, así como as probas funcionais, adestramentos a porta pechada e clases prácticas celebradas por escolas taurinas.

b) Espectáculos circenses con animais, xa sexan salvaxes ou domésticos.

c) Espectáculos acuáticos con animais, xa sexan orcas, golfinhos, leóns mariños ou outros animais.

Mentres conseguimos que se prohiba a utilización de animais nestes espectáculos, tradicións e festexos, solicitaremos a **retirada inmediata de toda subvención pública** que reciban directa ou indirectamente, así como a **prohibición da retransmisión televisiva ou radiofónica de calquera espectáculo con animais.**

1.1.9. Oposición á caza e a pesca deportiva

Máis de 30 millóns de animais son abatidos por cazadores cada ano en España. Cada tempada, os cazadores deixan tras de si miles de toneladas de chumbo na auga e o chan, que permanecen no substrato máis de 300 anos, prolongando o seu efecto tóxico na natureza. O noso país sofre unha das maiores concentracións mundiais de perdigóns por hectárea do mundo. Nalgunhas zonas chegaronse a detectar 2,5 millóns de balíns por hectárea. Unhas 60.000 aves, acuáticas e rapaces, morren cada ano por inxesta directa de chumbo.

Ademais, esta práctica impide ás persoas gozar con liberdade do medio que lles rodea. PACMA traballará para que os cidadáns e cidadás non sigamos véndonos privados do dereito recolleito na Constitución para poder gozar dun medio ambiente axeitado.

Consideramos que as actividades de lecer non poden atentar contra a vida silvestre, os espazos naturais e o propio ser humano.

Por todo iso, solicitaremos modificar as leis de protección animal de xeito que se estableza así a **prohibición da actividade cinexética.**

Á súa vez, traballaremos pola **prohibición definitiva da utilización de balíns de chumbo** que contaminan o noso medio ambiente.

1.1.9.1. Interdición do emprego de animais como instrumentos para cazar.

Non podemos esquecer os miles de cans que cada ano, cando termina a tempada de caza, son abandonados e matados de maneiras terribles: aforcados, tirados en pozos,

queimados... Calcúlase que, só en España uns 60.000 galgos son abandonados ou matados cada ano.

Ademais, as condicións nas que moitos cazadores manteñen a estes animais nos meses previos á caza, como vimos denunciando desde hai anos, son pésimas: permanentemente atados a curtas cadeas, bebendo auga insalubre e durmindo sobre os seus propios excrementos.

Tralas camadas indesexadas, o fin da tempada de caza é a segunda causa de abandono no noso país.

Por iso, mentres se consegue a prohibición da caza, solicitaremos **prohibir o emprego de animais como instrumentos para cazar**, xa sexan cans, aves, furóns ou outros animais.

1.1.9.2. Proscripción da caza do lobo.

O lobo ibérico habitou unha vez a maior parte da península. Con todo, durante os anos 70, a especie estivo sometida a unha tremenda tensión poboacional por presión humana, como as campañas de “extinción de alimañas”, promovidas desde a Administración, que ofrecía recompensas para todas aquelas persoas que entregasen un lobo morto; os envelenamentos indiscriminados ou a destrución dos seus hábitats. O seu número reduciuse entón a tan só 400 exemplares, converténdose nunha especie en perigo de extinción.

O seu estado de conservación mellorou. Non obstante, a especie sufriu unha regresión cara á zona noroccidental debida á caza brutal que lle impide estenderse cara aos seus territorios históricos meridionais. O lobo ibérico é unha especie designada ‘de especial conservación’ unicamente na rexión sur do Douro. Con todo, os plans de xestión do resto de comunidades autónomas permiten e autorizan a súa caza. Nalgunhas zonas, como Sierra Morena, permanecen en perigo crítico, mentres que noutras, como Extremadura, Andalucía ou a Comunidade Valenciana, declarouse extinto.

Aforcados, envelenados, atropelados ou expostos como trofeos de caza. Así acabou a vida de preto de 650 exemplares de lobo ibérico en España en 2017, segundo o informe “Pola convivencia do home e o lobo” do Observatorio da Sustentabilidade.

As xustificacións esgrimidas para autorizar a súa caza, como reducir o conflito co gando ou paliar o furtivismo, son falsas. O lobo no noso país é vítima da estigmatización administrativa e social, causada principalmente polas institucións que promoven a súa caza a instancias do sector cinexético e ao amparo das históricas denuncias do sector gandeiro, cuxos intereses vense beneficiados por plans específicos de indemnizacións.

O Partido Animalista propón a **prohibición da caza do lobo en todas as comunidades autónomas**. Así mesmo, **esiximos que se cumpra a normativa europea que ten ao lobo entre as especies prioritarias que deben ser recuperadas**.

Igualmente, instaremos a que se leven a cabo estudos que desenvolvan **alternativas non letais para o seu control poboacional**, así como á conservación do seu hábitat.

Solicitaremos **medidas de idéntico carácter para os híbridos de lobos**, que están a ser exterminados coa intención de manter a pureza xenética da poboación de lobos ibéricos.

1.1.10. Supresión das granxas de peletaría

Outra actividade cada día máis censurada pola cidadanía é a cría e explotación de animais para o aproveitamento das súas peles, debido á crueldade extrema á que son sometidos nas granxas de peletaría.

O cativerio resulta moi estresante para animais coma os visóns, que en estado silvestre poden chegar a ocupar un territorio de dez quilómetros cadrados. Desde que nacen, son criados amoreados en diminutas gaiolas. Viven, movéndose en círculos de maneira frenética, entre os seus propios excrementos, cadáveres e restos doutros animais, con escasa atención veterinaria, padecendo infeccións que agravan o seu sufrimento.

O medo, a tensión e a ausencia de toda posibilidade de satisfacer as súas necesidades vitais máis básicas, xéralles tal estado de ansiedade que se autolesionan, mordéndose a pel, a cola e as patas, rompéndose os dentes cos barrotes das gaiolas, agredíndose uns a outros.

Dado que o obxectivo dos seus criadores é arrincarlles a pel, sobre os sete meses son gaseados, desnucados ou electrocutados, de maneira que a pel non resulte danada. Debido ao ritmo industrial das granxas, algúns aínda están vivos cando son despelexados.

É intolerable e inxustificable todo este sufrimento para confeccionar abrigos e complementos.

Ademais, a cría intensiva comporta a fuga de visóns americanos das granxas de peletaría. É absurdo que se sigan destinando millóns de euros a protexer o visón europeo, declarado como especie en perigo crítico de extinción en España, mentres se continúa incentivando a apertura de granxas de visón americano, que constitúe a súa principal ameaza.

Por todo iso, o Partido Animalista propón **prohibir criar e explotar animais para o aproveitamento das súas peles**.

1.1.11. Creación de Direccións Xerais de Benestar e Protección dos Animais

Proporemos a **creación de Direccións Xerais de Benestar e Protección dos Animais, dependentes das Consellerías de Medio Ambiente de cada comunidade autónoma**, ás que lles corresponderá a dirección, coordinación, proposta e execución das políticas autonómicas en materia de benestar e protección animal. Contarán estas co asesoramento de entidades de protección e defensa animal, así como de persoas especializadas en benestar e protección animal.

1.1.12. Deber de auxilio a animais desamparados, feridos ou en perigo manifesto

Consideramos incluír na lei de protección de animais autonómica o **deber de auxilio a animais que se atopen desamparados, feridos ou en perigo manifesto**. A persoa que o advirta deberá comunicar os feitos aos servizos de emerxencia ou autoridade competente, que se encargarán de prestar a asistencia oportuna. Na medida das súas posibilidades, e en tanto se acorden devanditos servizos, axudará ao animal para evitar danos maiores ou irreversibles.

1.1.13 Unidades especializadas na defensa medioambiental, benestar e protección dos animais nos Corpos de Policía Autonómica

Defendemos a necesidade de que os Corpos de Policía Autonómica conten con **unidades especializadas na defensa medioambiental, o benestar e a protección dos animais**.

A estas unidades corresponderalles velar polo cumprimento da lexislación aplicable en materia de protección animal e demais disposicións aplicables sobre medio ambiente, benestar e protección dos animais. En particular, e entre outras funcións, encargaranse da vixilancia, inspección, control e formulación de informes, denuncias e levantamento de actas, así como da adopción de medidas urxentes e cautelares.

1.1.14. Apoio e consideración das entidades de protección e defensa dos animais

Apoiaremos que as entidades de protección e defensa dos animais sexan consideradas, cando así o soliciten, como **entidades de utilidade pública**, a todos os efectos.

O departamento competente en materia de medio ambiente poderá establecer axudas para as entidades que obtivesen o título de entidades colaboradoras, destinadas ás actividades que leven a cabo con relación á protección e a defensa dos animais, ao seu coidado e mantemento, á execución de programas de adopción, á promoción de campañas e programas de esterilización ou á promoción de campañas de sensibilización da cidadanía.

Ademais, terán a consideración de **interesados cualificados nos procedementos sancionadores** nos casos en que formulasen a denuncia correspondente ou formalizasen a comparecencia no expediente sancionador.

1.1.15. Recoñecemento legal dos santuarios de animais

Queremos que se recoñeza legalmente aos santuarios de animais **como entidades de protección e defensa dos animais**, nos que se recupera e acolle animais rescatados principalmente da explotación da industria gandeira.

Como entidades de protección e defensa dos animais serán consideradas, cando así o soliciten, como **entidades de utilidade pública**, para todos os efectos.

Os animais acollidos nos santuarios non son animais criados ou mantidos para a produción de alimentos, la ou peles, e, por conseguinte, **non se lles aplicarán as normas e protocolos establecidos para os animais nas explotacións gandeiras.**

1.1.16. Creación de centros de recuperación e rescate suficientes

Apostamos por establecer a previsión de **creación de centros de recuperación e rescate suficientes e axeitados** para aloxar ás especies de animais silvestres, salvaxes e/ou exóticos, tras sufrir un accidente ou agresión, ser rescatadas do tráfico ilegal, do abandono ou da catividade de circos, zoolóxicos ou particulares.

A súa finalidade será a de proporcionar atención e coidados aos animais que ingresen, de maneira que sexan recuperados, rehabilitados e, na medida do posible, reintroducidos na natureza.

1.1.17. Protocolos de evacuación e rescate. Atención de animais mariños feridos ou enfermos

A falta de políticas ambientais axeitadas e a especulación urbanística prenden lume aos nosos bosques e desbordan os nosos ríos, matando da maneira máis terrible a miles de animais que quedan atrapados nas explotacións, afogados, asfixiados ou queimados. Estas mortes poderíanse evitar mediante protocolos de evacuación e rescate.

Defendemos a **elaboración dun protocolo de evacuación e rescate** para animais que se atopen en explotacións de toda índole, así como en centros, recintos, instalacións ou establecementos adicados ao coidado, mantemento, educación, gardería, residencia, recollida, acollida de animais e calquera outro que cumpran análogas funcións, incluíndo os centros de recuperación e rescate, santuarios e protectoras, **ante situacións climatolóxicas extremas e ante fenómenos ou desastres naturais ou provocados por persoas.**

En canto ao rescate dos animais mariños, en Galicia estanse a asistir unha media anual de 158 animais, cunha relación dun animal cada 8 Km. de costa, entre os que atopamos cetáceos, focas, tartarugas ou tiburóns peregrinos. Ademais desta asistencia, tamén se colabora cos Centros de Recuperación de Fauna Salvaxe oficiais no rescate de aves mariñas. Faise menester propiciar o funcionamento da Rede de Varado, mediante unha dotación orzamentaria que garanta que se poda dar cobertura a toda a costa, que se podan levar a cabo os protocolos necesarios para o rescate e coidado dos animais, e contar tanto con persoal especializado como coas instalacións axeitadas.

1.1.18. Protocolos de asistencia á fauna silvestre en condicións climatolóxicas extremas

As fluctuacións de temperatura e do aumento do nivel do mar son cada vez máis acusadas, a causa do quecemento global. Cada ano empeoran os fenómenos climatolóxicos extremos, como fortes vagas de calor, choivas torrenciais, secas ou furacáns, que agravan os

incendios e inundacións, e que, segundo as previsións, seguirán en aumento significativo nos próximos anos.

Os animais silvestres enfróntanse cada vez a maiores dificultades para adaptarse a estes cambios climáticos, que son consecuencia do comportamento irresponsable e abusivo dos seres humanos sobre o planeta.

No Partido Animalista consideramos unha obrigaón ética e moral, e unha necesidade de sustentabilidade dos ecosistemas, protexer e axudar á fauna silvestre, facilitando a súa adaptación ante estas circunstancias. Por iso, proporemos a **implantación de protocolos de asistencia á fauna silvestre en condicións climatolóxicas extremas**.

1.1.19. Técnicas e métodos éticos de control de reprodución de animais silvestres

Traballaremos para que as administracións empreguen só **técnicas e métodos éticos, non letais, de control de reprodución de animais silvestres**, tanto dentro coma fóra das contornas urbanas, como a esterilización ou a subministración de pensos anticonceptivos.

1.1.20. Obrigaóns mínimas para a tenencia de animais

Toda persoa que estea en posesión dun animal, sexa de compañía ou doméstico, nunha casa ou nunha explotación, debe ser responsable da súa saúde, protección e benestar. Debe procurarlle coidados e atención conforme á súa etoloxía e características físicas, de conformidade coa súa especie e raza.

Por iso, proporemos establecer as seguintes **obrigacións para as persoas posuidoras de animais**:

- a) Proporcionarlle auga fresca, limpa e potable, e un alimento completo en cantidade suficiente.
- b) Proporcionarlle un aloxamento cómodo e seguro, a resguardo das inclemencias meteorolóxicas, que será sometido a unha limpeza periódica.
- c) Mantelo en boas condicións hixiénico-sanitarias e ambientais.
- d) Proporcionarlle oportunidades de exercicio e descanso axeitadas.
- e) Proporcionarlle as revisións veterinarias necesarias e prestarlle todos aqueles tratamentos que sexan precisos para un bo estado de saúde e que lle eviten sufrimentos.
- f) Sometelo aos tratamentos preventivos que sexan declarados obrigatorios para a súa saúde e benestar.

1.1.21. Acceso ao transporte público, aos albergues para persoas sen fogar, residencias para maiores e a casas de acollida e pisos tutelados para vítimas de violencia machista

Avogaremos por **permitir e regular o acceso dos animais ao transporte público, aos albergues para persoas sen fogar, ás residencias para maiores e ás casas de acollida e pisos tutelados para vítimas de violencia machista**, de maneira que as persoas que teñan que aloxarse nestes lugares non se vexan abocadas, ademais, a ter que separarse deles, deixalos atrás, ou a durmir na rúa.

1.1.22. Acceso a hospitais

Os animais que conviven connosco nos nosos fogares son parte da familia. Ademais de compañía, achegan efectos beneficiosos para a saúde, importantes no tratamento e recuperación de doenzas físicas e psíquicas. Os pacientes ingresados nos hospitais vense privados de poder recibir a visita dos seus animais de compañía. Esta separación pode afectar negativamente ao seu estado anímico e recuperación.

Proporemos que os **hospitais permitan o acceso de animais**, habilitando unha zona ou sala, onde as persoas que se atopan ingresadas poidan recibir a visita dos seus animais de compañía.

Para iso, promoveremos que se formule un **plan conxunto entre o Consello Interterritorial do Sistema Nacional de Saúde, o Estado e da Xunta de Galicia**, cos protocolos de seguridade e hixiene axeitados.

1.1.23. Prohibición da importación de especies exóticas

Para previr os problemas que poden derivar da introdución de especies, subespecies ou razas xeográficas alóctonas, que poden chegar a constituír unha ameaza grave para as especies autóctonas, os hábitats ou os ecosistemas, proporemos **prohibir a importación de especies e subespecies alóctonas, tanto para a cría e mantemento para o aproveitamento das súas peles como para a súa comercialización e tenencia como animais de compañía**.

1.1.24. Outras prohibicións a incluír nas leis de protección animal autonómicas

Ademais das xa expostas, propoñemos incluír na reforma das diferentes leis de protección animal as seguintes **prohibicións**:

- Ter animais salvaxes como animais de compañía. Manter aos animais atados, encerrados ou engaiolados.
- Ter de forma continuada animais en terrazas, patios ou outros lugares inapropiados.
- Deixar a un animal no interior dun vehículo, salvo por un breve espazo de tempo, asegurando sempre unha ventilación e temperatura axeitadas e nunca no maleteiro.
- Matar, danar ou molestar a animais silvestres.
- Fornecer aos animais substancias hormonais ou químicas que poidan causarlles alteracións da saúde, do metabolismo ou do comportamento, excepto por prescrición veterinaria.

- Marcar aos animais a lume ou mediante calquera outro método lacerante. Practicar mutilacións aos animais cuxo obxecto sexa modificar a súa aparencia ou conseguir outros fins non curativos.
- Utilizar calquera dispositivo, mecanismo ou utensilio destinado a limitar ou impedir a mobilidade dos animais, salvo por prescrición veterinaria.
- Servirse de animais como brancos en atraccións feirais, concursos ou competicións. Practicar actividades consideradas deportivas que impliquen o sufrimento, a captura e/ou a morte de animais.
- Matar, causar dano, sufrimento ou tensión aos animais en producións audiovisuais, cinematográficas, televisivas, artísticas ou publicitarias, espectáculos, actividades culturais, relixiosas ou calquera outra similar, ou ben facer degradacións, parodias, burlas ou tratamentos antinaturais.
- Filmar con animais silvestres e/ou salvaxes para o cinema, a televisión ou outros medios de difusión, salvo que sexa no seu medio natural e sempre que non se interfira no curso normal da súa vida silvestre.
- Practicar sacrificios rituais de animais por motivos relixiosos.
- Utilizar animais en atraccións feirais e outras asimilables.
- Adestrar aos animais mediante métodos que poidan prexudicar a súa saúde e benestar, obrigándolles a superar as súas forzas ou capacidades naturais ou utilizando medios que poidan provocar lesións, dores, sufrimentos ou angustia. Dar aos animais unha educación agresiva, de ataque ou defensa.
- Empregar animais para adestrar a outros na pelexa ou o ataque.
- Organizar, participar e/ou asistir a pelexas organizadas de animais, sen excepcións.
- Valerse de animais como instrumentos de defensa, tanto persoal como de propiedades.
- Utilizar animais como tracción de vehículos.
- Someter aos animais a traballos de carga.
- Explotar animais como transporte turístico.
- Sortear ou facer doazón dun animal como premio, recompensa, gratificación ou agasallo de compensación.
- Exhibir animais con finalidades lucrativas ou de reclamo. Levar a cabo actuacións ou prácticas de selección xenética das que se deriven problemas ou alteracións graves na saúde dos animais.
- Manipular artificialmente aos animais con obxecto de facelos atractivos como diversión ou xoguete.
- Empregar instrumentos ou métodos daniños de suxeición, retención ou educación.
- Usar instrumentos ou apeiros que poidan orixinar danos aos animais que os utilicen ou porten.
- Impoñer aos animais a realización de comportamentos e actitudes alleas e impropias da súa condición ou que impliquen trato vexatorio.

1.1.25. Endurecemento das sancións por maltrato animal

Consideramos necesario o endurecemento das sancións por maltrato animal previstas nas leis de protección animal autonómicas, **mediante un aumento considerable da contía das multas, así como da duración e clasificación das inhabilitacións previstas.**

1.2. PROGRAMAS DE INFORMACIÓN E EDUCACIÓN. INCLUSIÓN DE MATERIAS E/OU CONTIDOS RELACIONADOS CO RESPECTO, O BENESTAR E A PROTECCIÓN DOS ANIMAIS NOS SISTEMAS EDUCATIVOS

É indispensable unha intervención educativa dirixida á cidadanía, que fomente de maneira preventiva unha conduta máis cívica e unha tenencia responsable dos animais.

Maltratar non consiste só en empregar violencia, senón que comprende situacións tristemente cotiás da nosa xeografía como manter aos animais en deficientes condicións hixiénico-sanitarias, non lles proporcionar un alimento adecuado e suficiente, un aloxamento cómodo e seguro, ou mantelos permanentemente encadeados ou encerrados.

Quen decide ter un animal ao seu cargo convértese en responsable da súa saúde e do seu benestar, e debe ser consciente das obrigacións e compromisos que iso implica para así poder asumilos de maneira reflexiva e responsable.

Propoñemos que as comunidades autónomas se comprometan a fomentar o **desenvolvemento de programas de información e educación para promover entre a cidadanía o respecto polos animais, previr o abandono e fomentar a adopción responsable dos mesmos.**

Estes programas destacarán os seguintes aspectos:

- a) Campañas de promoción e divulgación sobre as obrigacións que comporta a tenencia de animais.
- b) Campañas de fomento da adopción en centros de recollida e protectoras de animais.
- c) As consecuencias negativas derivadas da adquisición irresponsable, así como da cría incontrolada de animais de compañía.
- d) As consecuencias negativas da adquisición e introdución de animais silvestres, salvaxes e/ou exóticos como animais de compañía.

Ademais, unha actitude respectuosa cara os animais debe inculcarse dende a infancia. Por iso, consideramos imprescindible a **inclusión de materias e/ou contidos relacionados co respecto, o benestar e a protección dos animais nos sistemas educativos.**

Promoverase a visita a refuxios e santuarios de animais como alternativa ás actuais visitas a “granxas escola” e lugares similares nos que a finalidade non sexa o benestar e a protección dos animais.

Do mesmo xeito, fomentárase que persoas que traballan e colaboran en protectoras e outras entidades de protección e defensa dos animais sexan convidadas a dar charlas informativas e educativas nas escolas.

1.3. MELLORA DO BENESTAR ANIMAL NAS EXPLOTACIÓNS GANDEIRAS

A pesar de que aínda existe unha gran desinformación sobre o sufrimento que padecen os animais destinados ao consumo e a maneira en que se produce a súa morte, cada vez son máis os cidadáns e cidadás preocupados pola situación que sofren os animais nas explotacións gandeiras. Segundo o Eurobarómetro sobre protección animal, o 75% dos europeos/ as considera necesario mellorar o benestar dos animais de granxa. A cifra é algo superior no caso de España, onde máis do 80% cre que os animais deberían estar máis protexidos.

Os animais destinados ao consumo como alimento críanse cada vez máis nun modelo industrial que favorece as explotacións de gran tamaño e a produción intensiva. Este modelo intensivo implica o confinamento e amoreamento dos animais, que están sometidos a sistemas de produción nos que o seu benestar queda supeditado ao beneficio económico.

Son necesarias novas políticas co obxectivo de protexer e velar polas necesidades e o benestar destes animais, por encima dos beneficios económicos dos gandeiros.

Como apuntabamos anteriormente, **promoveremos que as leis autonómicas de protección de animais amplíen o seu alcance dun xeito que ampare a todos os animais, incluídos os que se atopan nas explotacións gandeiras.** Ademais das propostas de defensa, protección e benestar destinadas a todos os animais xa formuladas en epígrafes anteriores, consideramos fundamental engadir as seguintes en referencia á protección e benestar dos animais de granxa.

1.3.1. Prohibición das amputacións non curativas

Os animais das explotacións gandeiras sofren prácticas terribles como a amputación do pico aos pitos, a amputación do rabo e os dentes aos porcos ou o queimado dos cornos aos tenreiros. Estas prácticas realízanse a miúdo incumprindo a normativa que establece a obrigatoriedade de utilizar anestesia.

Por iso, o Partido Animalista instará á comunidade autónoma galega a **prohibir as amputacións aos animais que non teñan ningunha finalidade curativa.**

1.3.2. Prohibición de alimentación forzosa e de comercialización de foie gras

O foie gras é produto do fígado hipertrofiado dun pato ou dun ganso sobrealimentado. Existen múltiples investigacións que mostran o terrible sufrimento que padecen estes animais durante toda a súa vida para a súa produción.

As aves son inmovilizadas e alimentadas mediante embudes polos que se introduce o alimento a presión varias veces ao día. Algúns criadores colocan un elástico ao redor do pescozo das aves para evitar que estas vomiten. Os animais adoitan vivir en diminutas gaiolas de maneira que non poidan moverse, gasten a menor enerxía posible e se deposite tecido graxo en todo o seu corpo, especialmente no fígado. Este aumenta dez veces o seu peso normal. Un aumento esaxerado que lles xera trastornos de todo tipo, sobre todo respiratorios, xa que existe unha compresión pulmonar, á vez que senten unhaintensa e constante dor hepática.

O Partido Animalista solicitará á Xunta de Galicia a **prohibición da alimentación forzosa dos animais, así como a comercialización dos produtos derivados** desta cruel técnica,

1.3.3. Prohibición dos sacrificios halal e kosher

A lexislación da Unión Europea establece que os animais se matarán unicamente previo atordamento, mantendo a perda de consciencia e sensibilidade ata a súa morte. Con todo, introduce unha excepción para os métodos particulares de sacrificio prescritos por ritos relixiosos.

O sacrificio ritual que realizan algunhas relixións, como a musulmá (halal) e a xudía (kosher), esixe que os animais estean en perfecto estado de saúde no momento do sacrificio. En base a algunhas interpretacións, un animal aparvado pode considerarse “enfermo”, e desta forma elúdese o atordamento previo.

Nestes casos, o método de sacrificio xeral utilizado é por degolo, cortando os vasos sanguíneos de ambas as partes do pescozo, sen danar a espiña dorsal. Tamén se cortan traquea, esófago e paquete nervioso.

Mediante degolo, a consciencia pérdese de forma gradual, provocando unha agonía durante a cal os animais están expostos a dor e sufrimento innecesarios.

Por respecto aos animais como seres sensibles, o sacrificio de animais sen atordamento previo debería considerarse inaceptable.

É hora de que esta crueldade e malos tratos sobre os animais deixe de ser consentida. O benestar e a protección dos animais deberían estar sempre por encima de calquera consideración de carácter relixioso, cultural, artístico ou económico.

Mentres conseguimos que esta práctica cruel sexa prohibida en toda a Unión Europea, o Partido Animalista solicitará á Xunta de Galicia a **prohibición dos métodos particulares de sacrificio prescritos por ritos relixiosos** en Galicia.

1.4. MELLORA DO BENESTAR ANIMAL NA PISCICULTURA

Gran parte das especies de peixes que se comercializan e consomen non proveñen de ríos ou mares, senón de piscifactorías.

As piscifactorías son macrogranxas de peixes. Estas granxas industriais poden estar situadas tanto en ríos e mares como en terra. No primeiro caso, os peixes viven reclusos en gaiolas mergulladas. No segundo, en tanques. En ambos os casos, as condicións de catividade e amoreamento son extremadamente estresantes, e os métodos de sacrificio adoitan ser moi crueis (electrocución, asfixia, golpeo...).

PACMA oponse á concesión de novas licenzas de apertura de piscifactorías de cría intensiva e **aposta polo peche das xa existentes.**



O NOSO COMPROMISO
CO **MEDIO AMBIENTE**

2. O NOSO COMPROMISO CO MEDIO AMBIENTE

PACMA ten un firme compromiso co medio ambiente e a protección da natureza.

Na actualidade enfrontámonos a graves problemas ambientais, como a crise climática, o esgotamento de recursos naturais, a contaminación ambiental ou a perda da biodiversidade.

A pesar diso, aínda non hai unha conciencia política do devastador efecto que terán todos estes problemas se non os acometemos desde xa con decisión.

Como parte dunha cidadanía comprometida, quenes integramos o Partido Animalista - PACMA asumimos o reto de provocar esa conciencia política para impulsar un xiro do modelo e situación actuais, protexer o planeta e, polo tanto, ás persoas e aos animais.

2.1. FRENO AO CAMBIO CLIMÁTICO

A crise climática é un dos problemas ambientais máis graves aos que se enfrenta o noso planeta e require dunha acción política a todos os niveis.

As comunidades autónomas deben implicarse na loita por combater o cambio climático e reducir as emisións de gases de efecto invernadoiro a través de medidas ambientais en áreas como o transporte, a enerxía, a produción agraria, a xestión dos residuos ou a industria. É necesario facer do cambio climático un eixo político transversal de todas as políticas que se desenvolvan.

2.1.1. Por un modelo enerxético sustentable e unha minoración no consumo

Gran parte da sociedade percibe a enerxía como un ben abundante, inocuo e ilimitado, cando a realidade é que en España importamos máis do 70% da enerxía que consumimos. Somos un dos países nos que máis medrou a pobreza enerxética nos últimos anos, dos máis dependentes e dos que máis aumenta as emisións de gases de efecto invernadoiro da Unión Europea.

O actual modelo enerxético, baseado no uso masivo dos combustibles fósiles e a enerxía nuclear, é insustentable, está a provocar danos irreversibles no medioambiente e comporta riscos e catástrofes evitables.

Os combustibles fósiles (petróleo, gas e carbón) producen un gran impacto ambiental por si mesmos, posúen unha gran toxicidade e afectan negativamente á crise climática, pero tamén aumentan a carga ambiental doutros materiais que requiren de moita enerxía, como os minerais metálicos.

Fronte aos grandes retos da crise climática, a pobreza enerxética e a dependencia exterior, é cada vez máis urxente que se adopten políticas activas que permitan e fomenten a transición a un modelo enerxético sustentable.

O Partido Animalista aposta por **avanzar cara un modelo máis eficiente e sustentable, cunha política enerxética que fomente as enerxías renovables** fronte á dependencia da fósil, mantendo a seguridade no abastecemento e permitindo a entrega de enerxía ao consumidor a prezos alcanzables.

As enerxías renovables constitúen a única fonte de enerxía que, polo seu carácter autóctono e inesgotable e a súa dispoñibilidade en moitas fontes a custo cero na natureza, pode garantir unha subministración sustentable para toda a cidadanía. Ademais, teñen un impacto socioeconómico positivo tanto na renda nacional, por reducir as importacións de gas e petróleo e pola súa crecente achega ao PIB, como na renda dispoñible dos consumidores, pois xeran actividade económica e emprego, e contribúen ao desenvolvemento da industria e a tecnoloxía nacionais. O cambio tecnolóxico que representan pode ser unha oportunidade para un cambio de especialización produtiva na economía española e a xeración de emprego.

As renovables deben integrarse no urbanismo, na edificación e no transporte. Apostamos por unha **nova cultura da enerxía no espazo urbano**, na que todas as tecnoloxías renovables se complementen, **con edificios de consumo de enerxía case nulo, sistemas alternativos de calefacción e refrixeración, un cambio modal do transporte de mercadorías cara o ferrocarril eléctrico ou a expansión de vehículos eléctricos.**

Á súa vez, é necesario un cambio na conciencia da sociedade: **promover a participación da cidadanía como motor de desenvolvemento e cambio cara a un modelo sustentable.**

Para todo iso propomos medidas como:

- **Introducir o coñecemento a todos os niveis no ámbito educacional e cultural das vantaxes das renovables e da súa utilización fronte a outros modelos e fontes de enerxía.**
- **Desenvolver campañas, actividades e iniciativas para informar, difundir e divulgar as características das renovables e a eficiencia enerxética.**
- **Realizar campañas de información a particulares, pemes, industrias e comercios sobre aforro e eficiencia enerxética.**
- **Promover iniciativas e impulsar políticas de apoio que permitan superar as barreiras existentes para a introdución das renovables.**
- **Promover modelos de rehabilitación integral e profunda de edificios e vivendas que reduzan o consumo enerxético, que cheguen a unha redución de polo menos o 70% do consumo enerxético de cada edificio.**
- **Promover o autoconsumo, a xeración distribuída e comunitaria de enerxía fotovoltaica, eólica e a recuperación de pequenos saltos de auga.**

- **Xerar valor engadido á implantación das renovables e a eficiencia enerxética** para o conxunto da cidadanía, como coa creación de tecido industrial, emprego e impulso ao I+D+i.
- **Establecer como condición para poder participar nos concursos de contratación de subministracións coas administracións públicas, que as comercializadoras vendan unicamente enerxía de orixe renovable.**

2.1.2. Redución da contaminación do aire

A contaminación do aire representa un importante risco ambiental para a saúde. No noso país, unha de cada tres persoas respira aire contaminado, segundo os valores límite establecidos pola Unión Europea. Segundo os mesmos estudos de ámbito europeo, máis de 27.000 persoas falecen prematuramente en España debido a esta causa.

Ademais dos efectos nocivos para a saúde humana, a contaminación tamén é prexudicial para os ecosistemas.

É necesario abordar as fontes máis nocivas de contaminación do aire e de cambio climático, incluíndo a combustión de combustibles fósiles, a gandería e a agricultura intensivas, o transporte e a calefacción residencial.

A resposta debe darse desde diferentes ámbitos, máis aló da capacidade das propias cidades. As comunidades autónomas débense involucrar impulsando políticas adaptadas ás circunstancias e singularidades de cada contorna.

Propoñemos lexislacións autonómicas efectivas e específicas de cada sector para abordar as distintas fontes de contaminación.

2.1.3. Por unha mobilidade sustentable: Descarbonización do transporte. Fomento e facilitación do desprazamento peonil, do uso do transporte público e de medios non motorizados, como a bicicleta

PACMA aposta pola transición dunha mobilidade baseada na importación de petróleo cara a outra baseada en enerxías limpas producidas a nivel nacional.

O recente estudo “Enchendo cara ao futuro”, realizado pola consultora Cambridge Econometrics en coordinación coas ONG Transport & Environment e Ecodes, demostrou que **mellorar a eficiencia dos turismos e o uso de vehículos cero emisións** (eléctricos e de hidróxeno) non só diminuíría as emisións de CO₂, senón que os beneficios desta transición poderían supoñer un incremento do PIB de máis de tres mil millóns de euros. Ademais, poderíanse crear preto de 25.000 empregos netos en España.

O transporte é un sector altamente contaminante e de gran impacto climático. Descarbonizalo supón un enorme reto, pero o citado estudo demostra que, con vontade

política, investimentos en infraestrutura e novas tecnoloxías, pódense reducir emisións e contaminación á vez que se xera emprego e se reducen custos para o consumidor.

Apostamos por **promover plans de mobilidade sustentable, que faciliten e fomenten o desprazamento peonil; o uso do transporte público, principalmente o ferrocarril; e o uso de medios non motorizados, como a bicicleta**, como medio de locomoción sustentable e saudable.

2.1.4. Diminución do consumo de alimentos de orixe animal

O consumo de alimentos de orixe animal, como a carne ou os lácteos, é, sen dúbida, un dos principais contribuíntes ao quecemento global, debido non só ás emisións xeradas polos cultivos cos que se alimenta aos animais, senón tamén pola fermentación que se produce no sistema dixestivo dos mesmos. É a segunda causa de emisións de CO₂ á atmosfera, só por detrás das industrias enerxética e manufactureira, e moi por diante do transporte e emisións de vehículos.

Segundo apuntan as persoas expertas, non é necesario producir máis alimento, hai suficiente para 7.000 e tamén para 9.000 millóns de persoas no mundo, pero non para consumir carne todos os días. En palabras da ONU "un cambio global cara unha dieta vegana é vital para salvar ao mundo da fame, a escaseza de combustible e os peores impactos do cambio climático".

Case o 80% dos terreos agrícolas destínanse ao gando para producir produtos cárnicos e lácteos. A carga gandeira e avícola que soportan as terras en España tradúcese en problemas ambientais de primeira orde. Entre outros, toneladas anuais de xurros altamente contaminantes, con elevada presenza de nitróxeno, fósforo e potasio, que, para ser eliminadas, adoitan ser dispersadas nas áreas de cultivo lindeiras. Isto supón unha ameaza constante de contaminación para regatos, ríos e acuíferos.

Ademais, existen claras evidencias sobre a relación entre o consumo de alimentos de orixe animal e a taxa crecente de obesidade e enfermidades asociadas, o incremento da resistencia das bacterias aos antibióticos, a ameaza á dispoñibilidade da auga e a súa contaminación, ou a degradación e deforestación do chan.

A Axencia Internacional de Investigación sobre o Cancro (IARC), institución especializada nesta enfermidade da Organización Mundial da Saúde (OMS), clasificou o consumo de carne vermella como "probable carcinóxeno para humanos" e da carne procesada como "carcinóxeno para humanos".

Doutra banda, cada vez tense maior evidencia de que a resistencia aos antimicrobianos transmítana principalmente os sistemas alimentarios e especialmente a gandaría, onde animais sans reciben de forma masiva antibióticos cruciais para a saúde humana. Segundo as persoas expertas, se non se toman medidas urxentes fronte ao fenómeno de resistencia a antibióticos, en 2050 morrerán máis persoas por superbacterias, mutadas e inmunes a

calquera fármaco coñecido, que por cancro ou por accidentes de tráfico. Actualmente, este problema xa produce a morte dunhas 2.500 persoas cada ano en España.

Por todo iso, é imprescindible **minimizar o consumo de alimentos de orixe animal**. Para iso defendemos a posta en marcha das seguintes medidas:

- Maior carga impositiva, aplicando un **imposto climático aos produtos de orixe animal**, cuxo gravame se calcularía en función das emisións xeradas asociadas á produción de cada alimento, e cuxa recadación se destinaría a compensar o dano climático que causa a súa produción.
- **Cesamento das subvencións** ao sector.
- **Subvencións aos alimentos vexetais saudables e cuxa produción sexa máis respectuosa co medio ambiente**, como froitas, verduras, legumes, sementes, cereais ou algas.
- Implantación dun **maior número de controis e inspeccións** das explotacións gandeiras, máis exhaustivos, estritos e regulares.
- **Prohibición de campañas institucionais** a nivel autonómico **de promoción e publicidade** do sector e os seus produtos.
- Posta en marcha de **campañas informativas sobre os beneficios para a saúde dunha dieta libre de produtos de orixe animal**, así como de campañas que mostren a situación real na que viven os animais nas granxas, e das consecuencias ambientais da gandería intensiva.

2.2. NON ÁS MACROGRANXAS

En España as macrogranxas supoñen xa o 84% das 86.641 granxas censadas. As zonas despoboadas do noso país entregáronse á explotación de animais e, tal como PACMA vén advertindo desde hai tempo, o noso país estase a converter no estercoeiro de Europa.

Na actualidade, en Galicia atópanse en funcionamento 400 macrogranxas. Os acuíferos das comarcas ourensanas de A Limia e A Baixa Limia están contaminados polos residuos da gandería industrial.

Por todo iso, PACMA propondrá a adopción de **medidas para frear a proliferación de macrogranxas na nosa comunidade autónoma**, como:

- **Limitación de autorizacións** para explotacións gandeiras e avícolas.
- **Avaliacións de impacto ambiental acumulado** sobre o conxunto de proxectos.
- Requisito de presentación de **estudos específicos sobre afeccións ao medio en todos os casos**.
- Presentación de **plans de abonado en todos os casos**.
- **Normativas autonómicas que regulen a xestión dos xurros**.
- Implantación dun **maior número de controis e inspeccións** das instalacións, máis exhaustivos, estritos e regulares.
- **Cesamento das subvencións** ao sector.

- **Imposto climático ás explotacións**, cuxo gravame se calcularía en función das emisións xeradas asociadas á súa produción, e cuxa recadación se destinaría a compensar o dano climático que cause a mesma

2.3. RESTRICIÓN AOS PRODUTOS QUÍMICOS. PROHIBICIÓN DO GLIFOSATO E FOMENTO DA PRODUCCIÓN ECOLÓXICA

A contaminación química é outro dos grandes problemas ambientais do noso tempo e as políticas estatais deben axudar tanto a reducilas como a diminuír a exposición da poboación e do resto de seres vivos a estas substancias.

Algunhas destas substancias resultan especialmente perigosas, coma os compostos orgánicos persistentes, os metais pesados ou os alteradores hormonais. Estes últimos atópanse en praguicidas, plásticos, cosméticos, produtos de hixiene e outros artigos de uso cotián. Outras substancias, como os neonicotinoides, acaban coas abellas e outros insectos, imprescindibles para a polinización.

A pesar de ser declarado pola OMS como “probablemente canceríxeno”, un dos herbicidas máis utilizados é o glifosato. Sospéitase que tamén actúa como disruptor endocrino e que é tóxico para a reprodución. Con todo, en España hai máis de 100 produtos autorizados, destinados á agricultura, silvicultura, xardinería e aplicación doméstica que o conteñen.

Miles de hectáreas de terras de cultivo, parques e ata beirarrúas son asperxidas cada ano con glifosato. Este composto penetra no chan, fíltrase na auga e os seus residuos permanecen nos cultivos. Atópase, por tanto, no que comemos e na auga que bebemos.

O Partido Animalista propón **prohibir o uso do glifosato, así como o doutros herbicidas e praguicidas perigosos.**

En contrapartida, queremos **fomentar e apoiar a produción ecolóxica**, como sistema de xestión e produción agroalimentaria que combina as mellores prácticas ambientais xunto cun elevado nivel de biodiversidade e de preservación dos recursos naturais.

A pesar de que a industria química pretenda convencernos de que non é posible manter a agricultura sen recorrer a fertilizantes, herbicidas e praguicidas sintéticos, a agricultura ecolóxica demostra cada día que si é posible, converténdose na mellor opción para protexer a nosa saúde e o medio ambiente, xerando tamén emprego verde de maneira crecente.

Ademais, as técnicas utilizadas na agricultura, silvicultura e xardinería ecolóxicas para controlar as plantas espontáneas (rotación de cultivos, eliminación manual e mecánica ou acolchados), constitúen unha fonte de alimento diverso para especies polinizadoras como as abellas, e son refuxio de especies que axudan a controlar as potenciais pragas de insectos que afectan aos propios cultivos.

2.4. CONTRA O *FRACKING*

O Partido Animalista oponse á Fractura Hidráulica. Esta técnica permite extraer o chamado gas de esquisto, un tipo de hidrocarburo non convencional que se atopa literalmente atrapado en capas de rocha, a gran profundidade. Tras perforar ata alcanzar a rocha de esquisto, inyéctanse a alta presión grandes cantidades de auga con aditivos químicos e area para fracturala e liberar o gas. Cando este flúe de regreso, faino con parte do fluído inxectado a alta presión.

Este sistema baséase na continuidade de esgotar os recursos de enerxías fósiles que prexudican coas súas emisións ao medio ambiente, producindo coa súa extracción diversos danos no subsolo, como a contaminación dos acuíferos subterráneos, tanto por aditivos químicos como por fugas de metano, ou o aumento do risco de sismos, e mesmo danos por contaminación de terreos en superficie.

As comunidades autónomas non poden prohibir esta técnica, pois estarían invadindo, segundo determinou o Tribunal Constitucional, competencias do Estado. Porén, si poden, e desta maneira o estiveron a facer, establecer na súa normativa condicións e requisitos medioambientais que o fagan inviable.

Dende o Partido Animalista **apoiaremos e presionaremos para que as comunidades autónomas manteñan o seu compromiso contra o *fracking*** a favor do medio ambiente.

2.5. EN DEFENSA DA AGRICULTURA

Apostamos pola defensa e o apoio á agricultura, en contraposición ás millonarias subvencións que se conceden hoxe á gandaría e á pesca.

Desde o Partido Animalista, **apostamos polo desenvolvemento da agricultura local, orientada á comercialización de ámbito comarcal**. O sector agrícola vencellado aos produtos locais ofrece unha gran oportunidade para o crecemento económico. Por iso, é fundamental a implicación das comunidades autónomas no seu desenvolvemento, mediante unha oferta estruturada de apoios técnicos e tecnolóxicos.

Defendemos unha agricultura ao servizo de toda a cidadanía, na que se favoreza ás explotacións agrícolas fronte aos grandes latifundios, e que permita recuperar os espazos rurais tradicionais.

Apoiamos os **principios básicos da soberanía alimentaria**, que coloca a produción alimentaria, a distribución e o consumo sobre a base da sustentabilidade medioambiental, social e económica, como forma de avanzar cara un modelo sostible, ecolóxico, respectuoso co medio ambiente e os animais, garante de alimento de calidade para todas as persoas, que dinamice as economías locais.

A autonomía galega debe poñer en marcha **medidas** para garantir o futuro da agricultura, **como o impulso da innovación, a formación e a posta en marcha de axudas á inversión**.

O Partido Animalista avoga por impulsar unha negociación efectiva entre os sectores implicados para fixar unhas marxes de prezos mínimos que permitan a subsistencia do sector. Desta forma, poderemos dar os pasos necesarios para desenvolver un **sector agrícola competitivo, sostible e ético**.

En particular, defendemos as seguintes medidas:

- Fomentar as **subvencións** á agricultura en detrimento das que recibe a gandería.
- Impulsar a **formación** a través de cursos de especialización e de formación profesional agrícola.
- Facilitar **medidas de apoio técnico** aos/ás profesionais do sector.
- Poñer en marcha **medidas de apoio para a almacenaxe, a conservación e transformación** dos produtos hortofrutícolas.
- Garantir unha **maior transparencia na comercialización** dos produtos agrícolas, cun aumento no grao de participación do sector no proceso.
- **Crear un observatorio de prezos e mercados.**
- **Revitalizar os solos** de uso agrícola **prexudicados pola actividade industrial.**
- **Incentivar o consumo de produto local**, evitando costes de transporte e danos ao medio ambiente.
- Establecer que os **servizos de bares, cafeterías, restaurantes e comedores de dependencias públicas** sexan **abastecidos por produtos locais, procedentes preferentemente da agricultura ecolóxica.**
- **Apoiar e subvencionar as enerxías renovables nas que se sustenten os sistemas de rego intelixentes de presión e caudal constante**, que aforran auga, son máis eficientes e ecolóxicos.

2.6 POR UN MODELO DE CONSUMO RESPONSABLE. FOMENTO DO USO SOSTIBLE DOS RECURSOS E LIMITACIÓN Á PRODUCCIÓN DE RESIDUOS

Cada ano, a humanidade consome unha cantidade de recursos naturais equivalente a 1'6 planetas. A pegada ecolóxica no planeta aumentou case un 190 por cento nos últimos cincuenta anos. Alcanzáronse niveis insostibles de extracción e sobreexplotación duns recursos naturais que son finitos. A xeración masiva de refugallos e residuos non orgánicos, e incluso tóxicos para o medio ambiente, e a agresión constante aos ecosistemas están a abocar ao planeta a un punto crítico de non retorno. O noso país, en concreto, consome tres veces máis recursos dos que pode producir para satisfacer as súas demandas.

PACMA aposta polo consumo responsable e sostible. Para iso, consideramos necesario pór en marcha medidas para **desincentivar a produción e compraventa daqueles produtos que teñen un maior impacto ambiental, así como encarecer e limitar o sobreemalaxe e o uso de materiais non reciclables.**

Moitos produtos son pouco duradeiros, e incluso de usar e tirar, o que conleva a unha excesiva xeración de residuos que crea serios problemas ás comunidades autónomas e municipios, encargados da súa xestión final. É necesario **incentivar a utilización de produtos biodegradables, a utilización dos consumibles e a reciclaxe dos residuos**

como materias primas, implantando **sistemas de retorno de envases**. Este método de reciclaxe, usado con éxito noutros países como Alemaña, Noruega, ou os Países Baixos, alcanza niveis de recuperación de entre o 80% e o 90%. Porén, en España, tan só Baleares e Navarra teñen unha normativa que contempla a súa implantación.

As grandes corporacións conseguiron introducir a falsa percepción de que a calidade de vida está relacionada co sobreconsumo de produtos e servizos. Por isto, propoñemos unha redución progresiva do consumo con **campañas de difusión e reeducación da cidadanía cara un consumo responsable e sostible**.

2.7 RÍOS VIVOS E AFORRO EFECTIVO DA AUGA

Ao longo deste século, o cambio climático traerá consigo considerables reducións dos recursos hídricos. Os diferentes escenarios que prevé o Grupo Intergubernamental de Expertos acerca do Cambio Climático van dende unha redución dos mesmos entre un 20%, no escenario máis favorábel, a un 80%, no peor destes.

Por outro lado, ao ritmo actual de uso da auga, para 2050, máis da metade da poboación mundial correrá o risco de escaseza de auga, segundo Make Every Drop Count, un informe do 2018 das Nacións Unidas e o Banco Mundial acerca da crise mundial da auga.

A correcta xestión dos recursos, das aportacións por augas superficiais e subterráneas, será básica para poder cubrir a demanda. Esta terá que guiarse por parámetros de eficiencia e aforro. Neste sentido, é necesario **promover tecnoloxías innovadoras e eficientes na agricultura, no urbanismo e na industria**, así como **medidas para protexer e recuperar ecosistemas, tales como os ríos ou as zonas húmidas**. Ademais, débese impulsar a **volta á xestión pública da auga**.

A transición definitiva da política de augas en España para cumprir cos principios de sostibilidade e a normativa europea queda, nunha gran parte, nas mans das comunidades autónomas.

Para garantir o bo estado das masas de auga son necesarias **políticas sectoriais que minimicen o seu consumo, aseguren caudais ambientais semellantes ao réxime natural e garantan a calidade** de auga dispoñíbel.

As administracións encargadas da agricultura, urbanismo, turismo e industria deben respectar o Dominio Público Hidráulico, as superficies chás de inundación e evitar a contaminación difusa ou os usos excesivos. É menester **promover o aforro e a depuración da auga e garantir unha boa xestión pública**.

O actual Plan Hidrolóxico Cantábrico Oriental e Miño-Sil supuxo un forte impacto no ecosistema galego, ocasionando isto o desecamento de cuncas, minguando poboacións de peixes, provocando inundacións e desviando de forma antinatural o curso de moitos ríos. Por isto, consideramos necesario que se impulse a revisión, xunto co Goberno Central, deste Plan Hidrolóxico, co obxectivo de que primen os

criterios de conservación da flora e fauna fronte ao beneficio económico das grandes empresas eléctricas.

2.8 CONTENCIÓN Á PERDA DA BIODIVERSIDADE

Mantense unha constante tendencia de perda da biodiversidade dende os anos 70. Segundo o Informe Planeta Vivo 2018, do Fondo Mundial para a Natureza (WWF), as poboacións mundiais de vertebrados -mamíferos, aves, peixes, anfibios e réptiles- reducíronse nun 60% en pouco máis de corenta anos. As especies de auga doce son as que máis sufriron, cunha diminución do 83%.

Ademais da contaminación e do cambio climático, a principal causa deste terrible descenso da biodiversidade é o incontrolado modelo de consumo do ser humano, responsable da sobreexplotación dos ecosistemas.

A Comisión Europea xa alertou a varias comunidades autónomas por retrasos e outras carencias na aplicación das directivas de conservación da natureza.

É necesario **asumir de maneira seria estas competencias e compatibilizar os modelos territorial e económico coa natureza**, non poñendo en risco o cumprimento dos obxectivos europeos e estatais e o acceso a fondos comunitarios, reducindo a capacidade de mitigación do cambio climático e de adaptación aos seus impactos, e non perxudicando o benestar das persoas e o atractivo das paisaxes naturais, deixando pasar oportunidades para ser referentes a nivel europeo e mundial.

2.9 PROTECCIÓN DA FAUNA SILVESTRE FRONTE AO IMPACTO AMBIENTAL PROVOCADO POLAS CONSTRUCIÓN QUE FRAGMENTAN OS ESPAZOS NATURAIS

Segundo os datos dunha investigación realizada ao longo de 20 anos pola Sociedade para a Conservación dos Vertebrados, máis de 30 millóns de animais, entre eles anfibios, réptiles, aves e mamíferos, morren atropelados cada ano nas estradas do noso país.

Por outro lado, os ecosistemas fluviais atópanse substancialmente alterados como consecuencia da actividade humana. Os cauces dos ríos son modificados por construcións hidráulicas que regulan e desvían os seus caudais, alterando tanto a cantidade de auga que flúe por estes como a súa morfoloxía. En moitos casos, estas obras impiden a conectividade dos cauces coas terras chás de inundación e modifican os hábitats naturais das poboacións dos ríos. Encoros, canais, esclusas... impiden o tránsito de especies, o que afecta tanto á biodiversidade da fauna como da flora, danando gravemente os ecosistemas.

Por todo isto, instaremos ás comunidades autónomas a levar a cabo **actuacións destinadas a reducir o número de accidentes e mortes de animais nas estradas**, tanto nas vías de futura construción, como na rede actual, así como a **protexer á fauna silvestre do impacto ambiental provocado polas estradas e construcións hidráulicas**, mediante o desenvolvemento de **estudos de impacto ambiental** sobre estas construcións que fragmentan os espazos naturais, e **medidas como o establecemento de valados e barreiras, a modificación e sinalización axeitada de elementos coma os paneis acústicos, e a construción de infraestructuras de paso, como túneles e pasos**

elevados renaturalizados/ecoductos nas vías de tren e estradas, e **escadas para os peixes** nos ríos.

2.10 PRESERVACIÓN DOS BOSQUES. FREO Á DEFORESTACIÓN. PREVENCIÓN DE INCENDIOS

Segundo os datos do Programa das Nacións Unidas para o Desenvolvemento, os bosques albergan preto do 80% da biodiversidade do planeta. Protexelos é, sen dúbida, a mellor estratexia posible para a conservación efectiva da mesma.

Os bosques desenvolven un papel fundamental como sumidoiros naturais de CO₂. Ademais, son os nosos mellores aliados para asegurar os recursos de auga doce, pola capacidade que teñen as árbores para facer chover. O 40% das precipitacións anuais proveñen da evapotranspiración, que ocorre cando as árbores "exhalan" humidade a través das súas follas.

A protección e xestión dos nosos montes e masas forestais é unha competencia exclusivamente autonómica. Necesitamos unha **política autonómica forestal que poña en valor os montes, que os protexa, poña fin á súa deforestación, combata a tala ilegal de árbores e impulse a reforestación; que preveña os incendios forestais, recupere as zonas degradadas e promova na sociedade os valores ambientais e sociais que atesouran os nosos montes.**

Os incendios forestais son hoxe un dos principais problemas ambientais. A mellor maneira de combatelos é evitar que se produzan, priorizando os labores de prevención.

Para a prevención dos incendios PACMA aposta por defender as seguintes medidas:

- **Adicar á prevención o dobre de recursos que actualmente se están destinando á extinción.**
- **Incidir nas medidas de selvicultura preventiva**, cuxa finalidade é conseguir bosques con menor grao de combustibilidade. Crear máis áreas devasas, mediante o clareo, a poda e a roza, de maneira que se dificulte o paso do lume e se facilite a circulación dos equipos de extinción.
- **Ampliar o período de máximo risco de incendios do 1 de xuño ao 31 de outubro**, naquelas comunidades onde aínda non se teña considerado estendelo. Durante este período deben estar totalmente prohibidas as queimas de rastrollos e as queimas para a obtención de pastos, as barbacoas en zonas forestais, así como o acceso ás mesmas de vehículos a motor, excepto para labores de vixilancia e prevención.
- Adoptar **medidas de prevención nos núcleos urbanos, urbanizacións e residencias próximas a zonas forestais**, informando aos seus habitantes do risco existente para evitar as posibles causas de incendio.
- **Intensificar os traballos de investigación tralos incendios para determinar a orixe e a autoría dos mesmos.**

- **Prohibir a pirotecnia e os faroliños voadores** polo elevado risco que o seu uso supón na provocación de incendios. Realizaranse campañas informativas destinadas a concienciar á cidadanía sobre os prexuízos que entraña o uso destes dispositivos.

2.11 CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO NATURAL

Defendemos a **elaboración e aplicación de normativas autonómicas que protexan de maneira eficaz o noso patrimonio natural, a conservación de hábitats e da flora e fauna silvestres**. É necesario preservar os parques naturais, reservas, monumentos naturais, zonas de especial conservación e costas, así como aos animais que alí habitan.

Urxe unha **revisión dos Plans de Ordenación dos Recursos Naturais (PORN) de tódolos Espazos Naturais**, cunha maior representación das entidades vencelladas á protección, defensa e coidado do medio ambiente e dos animais, así como dos municipios afectados e as súas entidades sociais.

As comunidades autónomas deben estar dotadas das ferramentas necesarias que lles permitan coñecer o estado de conservación de todo o patrimonio natural e da súa biodiversidade. Deben deseñar **medidas para asegurar a súa conservación, dispor dos medios adecuados para afrontar os posibles episodios de contaminación e, en caso necesario, restaurar a integridade dos ecosistemas**.

Por iso, PACMA apoia que a Xunta de Galicia elabore **plans territoriais de protección e conservación do patrimonio natural**, que inclúan unha dotación de medios suficiente, así como de persoal debidamente formado e capacitado para afrontar as situacións de emerxencia que poidan acontecer.

2.12 REFORZO E PROTECCIÓN DA FIGURA DO AXENTE FORESTAL/MEDIOAMBIENTAL

Desde o Partido Animalista apoiamos a figura do axente ambiental e o seu recoñecemento, para todos os efectos, como Axente da Autoridade e Policía do Medio Natural.

Consideramos que o seu labor é esencial, e por iso apoiamos as súas reivindicacións desde a defensa da súa actividade profesional. A nivel autonómico, propomos a adopción das seguintes medidas:

- **Fomento do traballo en parellas** (binomio de axentes), por seguridade.
- **Aumento do persoal** mediante a convocatoria de oferta de emprego público.
- **Mellora das condicións laborais** nos centros de traballo, **de acordo á normativa vixente en prevención de riscos laborais**.
- **Dotación de medios materiais suficientes** para exercer a súa actividade laboral (helicópteros para vixilancia, embarcacións, vehículos, equipos de investigación...).
- **Mantemento, impulso e consolidación das súas funcións en xestión ambiental**.
- **Recuperación e/ou creación das brigadas especializadas de investigación de incendios**.

- **Adscrición ás Consellerías de Presidencia.**

2.13 EDUCACIÓN AMBIENTAL. REFORZO DA FIGURA DO/A EDUCADOR/A AMBIENTAL

A educación ambiental debe ser un pilar fundamental de toda a xestión ambiental autonómica. Está recoñecida internacionalmente coma un elemento esencial para cumprir os principais retos que as sociedades afrontan no século XXI, incluída entre os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS) da Axenda 2030 da ONU.

En canto ao sistema educativo formal, debemos **garantir que todos os alumnos e alumnas adquiren os coñecementos teóricos e prácticos necesarios para promover un desenvolvemento sostible**. Ademais de **crear unha materia relacionada coa Educación Ambiental e os ODS**, é preciso **formar ao profesorado na educación ambiental**, de maneira que poidan trasladar estes coñecementos ao currículo educativo de forma transversal. É ineludible **fomentar un acercamento cognitivo e afectivo cara a natura e o medio ambiente, presentando as diferentes problemáticas actuais, e traballando habilidades e actitudes dirixidas a entendelas e solventalas**, tendo en conta a perspectiva do previsto polo Acordo de París, no canto á cooperación na adopción das medidas que correspondan para mellorar a educación, a formación, a sensibilización e a participación do público, así como o acceso público á información sobre a crise climática.

Pola outra banda, existe unha falta de recoñecemento da figura do/a educador/a ambiental, que traballa nos espazos e parques naturais, cando o seu papel é fundamental para a posta en valor e conservación destes espazos. Os/as educadores/as ambientais ofrecen un enfoque multidisciplinar sobre os recursos e a problemática ambiental. Ademais, o seu labor é moi importante en áreas como a sensibilización, comunicación e educación ambiental, difundindo e ensinando valores de respecto cara o medio ambiente, o fomento do desenvolvemento persoal de todos os participantes en materia ambiental e a potenciación duns comportamentos adecuados cos recursos naturais e o medio ambiente.

Por todo isto, é necesario **rematar coa precariedade laboral dos e das educadores ambientais, dotándoos de mellores condicións laborais, medios materiais axeitados para o desenvolvemento do seu traballo, así como o mantemento, impulso e consolidación das súas funcións na xestión medioambiental**.

2.14. TURISMO SOSTIBLE E RESPECTUOSO COS ESPAZOS NATURAIS, O MEDIO AMBIENTE E OS ANIMAIS, AS CIDADES E A SÚA VECIÑANZA

Galicia dispón dun patrimonio cultural e natural, así como de recursos suficientes, para promover un turismo de calidade, sostible e respectuoso cos espazos naturais, o medio ambiente e os animais, cas cidades e a súa veciñanza e que ademais non teña que estar ligado necesariamente á estacionalidade.

PACMA propón:

- Elaboración de **plans de turismo sostible e respectuoso**.
- Posta en marcha de **observatorios de turismo e sostibilidade**.
- **Retirada das declaracións de Festa de Interese Turístico a todos aqueles eventos nos que se utilicen animais**.
- Fomento do labor das empresas públicas que xestionan o turismo na comunidade autónoma, baseando a **oferta na promoción dun turismo sostible e respectuoso**, nas cidades e a súa veciñanza, os espazos naturais e os animais.
- **Potenciación da actividade turística sostible**.
- Realización de **traballos de investigación, estatística e asesoramento en turismo sostible e respectuoso**.
- **Análise de novos produtos e mercados sostibles**.
- Producción e distribución de **información turística con criterios éticos de sostibilidade**.

2.15. PROTECCIÓN FRONTE A CONTAMINACIÓN ACÚSTICA. PROHIBICIÓN DOS ARTIFICIOS PIROTÉCNICOS

A contaminación acústica pode provocar efectos moi negativos sobre a saúde auditiva, física e mental das persoas, e tamén dos animais.

Propoñemos **lexislacións autonómicas que controlen e regulen a contaminación acústica**, protexendo a nosa calidade de vida, establecendo niveis óptimos de confort acústico, de forma que o ruído non resulte pernicioso para o descanso e a comunicación.

Para isto, debe tratarse de **eliminar, na medida do posible, as fontes molestas que producen o ruído, controlar a produción do mesmo na orixe e levar a cabo a súa redución con medidas na contorna**.

En particular, desde o Partido Animalista consideramos necesario **prohibir os artificios pirotécnicos** (petardos, fogos artificiais, foguetes...). As explosións destes elementos afectan moi negativamente, sobre todo a persoas maiores, nenos e nenas e animais.

Nos animais pode provocar medo, tremores, taquicardia, atordamento, falta de aire, náuseas e incluso a morte.

Por outro lado, estudos coma o liderado polos investigadores do Instituto de Diagnóstico Ambiental e Estudos da Auga (IDAEA-CSIC), publicado pola revista científica Journal of Hazardous Materials, advirten de que moitas das partículas metalíferas que contén o fume dos fogos artificiais son biorreactivas e poden afectar á saúde humana, con efectos máis agudos en persoas con antecedentes de asma ou problemas cardiovasculares.

Ademais, en zonas pretas a espazos naturais, os espectáculos pirotécnicos teñen outros impactos negativos. Por un lado, supoñen unha fonte de estrés para a fauna silvestre, pero tamén, como apuntabamos anteriormente, constitúen un grave risco de incendios forestais.

2.16 OPOSICIÓN AOS TRATADOS DE LIBRE COMERCIO QUE DEBILITEN AS NORMAS AUTONÓMICAS DE PROTECCIÓN AMBIENTAL E SOCIAL

A explosión dos intercambios comerciais de larga distancia nas últimas décadas provocou graves impactos ambientais e sociais. O incremento desmesurado do transporte de mercadorías, a deslocalización da produción, a especulación e, en definitiva, un comercio ao servizo dos mercados e non das persoas nin da natureza, débese cambiar para situar a xustiza ambiental e social no centro das políticas comerciais.

En PACMA **posicionámonos en contra dos tratados de libre comercio**, como o TTIP (Tratado Transatlántico de Comercio e Inversión) entre Europa e os EUA, ou o CETA, con Canadá, ao considerar que son acordos que benefician exclusivamente ás élites empresariais en detrimento dos dereitos sociais, laborais e ambientais da cidadanía, e que ameazan e interfieren no desenvolvemento de lexislacións ambientais nacionais e autonómicas (como o *fracking*), pois as transnacionais poderían denuncialas ante institucións de arbitraje, o que significaría unha grave perda de soberanía.

Se ben as grandes orientacións comerciais decídense noutros ámbitos, as comunidades autónomas teñen nas súas mans fomentar a relocalización da produción, en particular coa compra pública, e participar nos debates no relativo ás políticas dos acordos comerciais con outras partes do mundo.

A person with short brown hair, wearing a dark blue t-shirt and dark pants, is walking away from the camera through a vast field of bright yellow flowers. The field stretches to the horizon under a clear, bright sky. In the background, there are green trees and a small building. The overall mood is peaceful and contemplative.

O NOSO COMPROMISO
CAS **PERSOAS**

3. O NOSO COMPROMISO CA XUSTIZA SOCIAL

O concepto de xustiza social refírese á necesidade de lograr un reparto equitativo dos bens sociais. Nunha sociedade con xustiza social, todas as persoas deben poder desfrutar e acceder a unha serie de bens básicos, e as máis desfavorecidas deben contar con oportunidades de desenvolvemento.

A xustiza social fomenta a dignidade humana, a igualdade de oportunidades, de xénero, o desenvolvemento, o pleno emprego, a igualdade e o benestar social.

O Partido Animalista - PACMA considera fundamental o compromiso das administracións públicas para compensar as desigualdades existentes na nosa sociedade. Por iso, apostamos máis aló que pola igualdade, pola equidade, tendo en conta as circunstancias particulares.

Propomos políticas de equidade social que erradiquen a pobreza, a discriminación e todas as cuestións que poden agrandar a distancia e as diferencias entre as persoas. Políticas que garantan e fagan accesibles e alcanzables os bens e subministrados básicos, a vivenda, a sanidade e a educación para toda a cidadanía, que promovan o pleno emprego e a igualdade.

O obxectivo final é alcanzar unha maior inclusión de todas as persoas para elevar o seu estándar de vida, ata alcanzar un verdadeiro benestar social para todas.

3.1 ACCESO A BENS E SERVIZOS BÁSICO

3.1.1. Alimentación

É imprescindible garantir unha alimentación para todas as persoas.

Propomos a posta en marcha de **políticas autonómicas que prevexan economatos sociais e o establecemento de acordos cos comercios locais para garantir o acceso a produtos de alimentación con prezos bonificados** en función da renda dispoñible.

Outra das nosas propostas é que se destinen fondos ás comunidades autónomas para que impulsen a creación de **programas de hortas urbanas ecolóxicas, destinadas a persoas desempregadas ou en risco de exclusión social**, como unha forma de garantir, mediante a autoxestión desas hortas, unha canastra básica de produtos alimenticios ou como axuda para dispor de produtos frescos de tempada.

3.1.2. Auga e enerxía

A pesar de que o acceso á auga, xunto ao saneamento, é considerado pola Asemblea Xeral da ONU e polo Consello de Dereitos Humanos, como un dereito humano, aínda non é accesible para toda a cidadanía.

Desde PACMA defendemos que se garanta o acceso a estes servizos ás persoas en situación de vulnerabilidade.

Para isto, propomos que se impulsen **convenios coas compañías subministradoras** destes servizos, con medidas como:

- O **establecemento dun prezo social nos subministros básicos** para os fogares con poder adquisitivo reducido e familias ou persoas en risco de exclusión social.
- O **establecemento dun mínimo vital de auga** de determinados metros cúbicos por persoa e mes, sen coste para os/as usuarios/as que se atopen en situación de exclusión social ou insolvencia económica, acreditada ante os servizos sociais.

Tamén consideramos axeitado impulsar e desenvolver fórmulas de **cooperativas de consumo**.

3.2 PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA SAÚDE

Seguindo a definición presentada pola Organización Mundial da Saúde, “a saúde é un estado de completo benestar físico, mental e social, e non soamente a ausencia de afeccións ou enfermidades”.

O Partido Animalista aposta pola **promoción da saúde** en toda a súa dimensión, como sistema que promove a adquisición e o desenvolvemento dos coñecementos, aptitudes e actitudes necesarios para que as persoas participen de forma responsable no coidado da saúde, tanto a nivel individual como colectivo, mediante actividades de educación, de comunicación e de participación social.

As áreas de acción pasan por **construír políticas públicas saudables, reorientar os servizos de saúde e reforzar a acción comunitaria**.

3.2.1. Por unha sanidade pública, universal e de calidade

Defendemos un uso eficiente da sanidade, que garanta a cobertura sanitaria a toda persoa que o precise.

Os continuos recortes dos últimos anos prexudicaron seriamente a calidade da sanidade pública, poñendo en xaque o acceso universal das persoas aos servizos sanitarios. A redución do persoal sanitario, o peche de plantas en hospitais, a redución do número de camas ou o aumento dos tempos de espera para consultas, probas ou intervencións cirúrxicas, son só algunhas das consecuencias.

Consideramos que se deben tomar medidas urxentes para corrixir esta situación e que se deben priorizar as seguintes propostas:

- **Recuperar os recursos recortados.**
- **Reintegrar ao sistema sanitario público os servizos privatizados.**
- **Implementar programas autonómicos de I+D+i**, con financiación, xestión e recursos públicos.
- **Analizar a situación actual das infraestruturas sanitarias e avaliar as necesidades para a mellora da calidade asistencial.**
- Pór en marcha **números gratuítos de información sanitaria.**
- Elaborar e pór en marcha **plans de atención sanitaria domiciliaria.**
- Elaborar **plans de mellora das listas de espera** para consultas, probas diagnósticas e intervencións cirúrxicas.
- **Actualizar os plans de continxencia** ante posibles epidemias.

3.2.2. Oposición ao copago

Un sistema de saúde pública, por definición, debe garantir unha sanidade de calidade e sen costes adicionais para unha cidadanía que xa a financia a través dos seus impostos e a porcentaxe dos seus salarios destinados á Seguridade Social.

Tal como sinalou a Organización Mundial da Saúde, a práctica do copago, a longo prazo, termina supoñendo un maior gasto sanitario, á vez que prexudica a saúde da poboación, pois a disuade de utilizar os servizos sanitarios, sobre todo á máis desfavorecida, acrecentando por tanto as desigualdades.

3.2.3. Promoción e educación para a saúde

Impulsaremos que nas comunidades autónomas se desenvolvan **campañas que promovan o coñecemento, as aptitudes e actitudes necesarias nas persoas para o coidado da saúde mediante actividades educativas, comunicativas e de participación social, que fomenten hábitos saudables.** É algo que redundará en beneficio da saúde da cidadanía e, por tanto, reducirá o gasto sanitario.

Nestas campañas ofrecerase **información sobre cuestións de salubridade, daranse recomendacións sobre alimentación e exercicio físico para mellorar a calidade de vida, pero, sobre todo, tratarase de establecer no conxunto da poboación hábitos capaces de modificar aqueles comportamentos prexudiciais para a súa saúde.**

Consideramos importante priorizar a **promoción de hábitos de vida saudables desde unha idade temperá**, e concienciar á súa vez á poboación adulta, a través dos nenos e nenas, sobre a importancia para a saúde duns hábitos alimentarios adecuados.

3.2.4. Convocatoria de prazas de dietistas-nutricionistas en hospitais e centros de saúde

Pese a que a Lei de Ordenación das Profesiões Sanitarias de 2003 recoñece á dietética-nutrición como unha profesión sanitaria titulada, ao igual que a enfermería ou a fisioterapia, España é o único país de Europa que apenas conta con estes profesionais no seu sistema público de saúde. Actualmente, en Atención Primaria non hai nin unha soa praza pública para nutricionista en todo o país, mentres que apenas hai dúas ou tres autonomías que contan con algunha en hospitais.

Isto implica, ademais, que o sistema universitario español está invertendo uns recursos económicos en formación, que posteriormente son aproveitados por outros países ou polo ámbito privado.

Desde PACMA **reivindicamos unha maior presenza da figura do dietista-nutricionista no Sistema Nacional de Saúde**. Nos hospitais deberían existir **unidades de nutrición e dietética** que, entre outras tarefas, revisen o manual de dietas do centro e establezan a atención personalizada que necesitan determinados pacientes.

A figura do nutricionista non só axuda a avaliar e realizar un diagnóstico nutricional, intervir e asegurar a adherencia ao tratamento ou monitorizar axeitadamente o estado nutricional, senón que tamén prevén a desnutrición hospitalaria que, polo que din algúns estudos recentes, está aumentado nos hospitais españois.

Todo isto redundaría nunha mellora da eficiencia do sistema sanitario. Diferentes estudos, coma o recentemente publicado para a Dutch Association of Dietitians de Alemaña, reflicten as vantaxes económicas de incorporar dietistas-nutricionistas á sanidade pública. A citada investigación conclúe que a incorporación dos tratamentos ofrecidos por dietistas non só melloran a saúde e calidade de vida dos pacientes, senón que, por cada euro invertido, afórranse catro noutros coidados da saúde.

3.2.5. Saúde laboral

Os accidentes e as enfermidades laborais son evitables se se adopta unha axeitada política de prevención.

A inclusión da saúde laboral nos convenios colectivos é fundamental para a saúde dos traballadores. Se nos fixamos nos países cunha mellor saúde laboral teñen, por un lado, un sólido marco normativo e regulamentario sobre esta materia, un extenso e experto corpo de inspectores públicos para examinar a súa observancia e sancionar o seu incumprimento, se o hai, pero tamén unha importante tradición de diálogo e negociación entre empresas e sindicatos.

Por isto, é necesario, desde as administracións públicas, **fomentar e favorecer o diálogo e a negociación colectiva en torno á saúde laboral entre empresarios/as e sindicatos**, así como **difundir as boas prácticas**.

Apostamos pola posta en marcha dunha intensa actividade negociadora no ámbito autonómico para a consecución de **acordos que desenvolvan e complementen o marco normativo nacional**, así como da ampliación das competencias dos delegados e delegadas e membros dos comités de prevención de riscos laborais nas empresas, dotándoos das ferramentas necesarias que faciliten o seu labor.

3.2.6. Plans de saúde mental

Defendemos a necesidade de que a comunidade autónoma galega conte con **plans de saúde mental**, establecendo propostas de accións e obxectivos determinados que permitan unha mellora da calidade de vida das persoas con problemas de saúde mental e das súas familias.

Entre os seus obxectivos débense incluír:

- Posta en marcha de **estratexias de prevención**.
- **Fortalecemento dos sistemas de información**.
- **Promoción das investigacións** sobre saúde mental.
- Proporción no ámbito comunitario de **servizos de asistencia social e de saúde mental completos, integrados e coa capacidade de resposta necesaria**.

En particular, consideramos fundamental o desenvolvemento de **plans de prevención do suicidio**.

Trátase dun problema que supón a primeira causa de morte entre os 15 e 34 anos en España, con dez falecidos ao día. En 2019 foron 3.650 persoas as que morreron por esta causa, o dobre que en accidentes de tráfico.

Queremos que exista un compromiso para abordar e afrontar este problema, concienciando sobre o suicidio como un problema de saúde pública, que vai máis alá da atención sanitaria, sendo necesario ofrecer unha resposta integral, con estratexias complementarias noutros ámbitos, como o educativo.

Entre as medidas que se deberían establecer, propomos:

- **Mellora e ampliación do coñecemento da cidadanía** sobre o suicidio.
- **Loita contra a estigmatización** dos problemas relacionados coa saúde mental.
- **Estratexias para a detección e atención do *bullying* e o *ciberbullying***.
- **Programas para a detección precoz da depresión e do risco suicida**, prestando especial atención ás vítimas de violencia machista, seus fillos e fillas, os nenos, nenas e adolescentes no ámbito educativo, as persoas maiores, as que non teñen fogar e as que se encontren en situación de cumprimento penal.
- **Accións formativas dirixidas a mellorar a detección do suicidio para profesionais dos diferentes sectores**: sanitario, educativo, servizos sociais, policía, etc.
- **Mellora da atención** ás persoas con problemas de saúde mental.

- **Mantemento e mellora da continuidade asistencial ás persoas con condutas suicidas e superviventes do suicidio.**

3.2.7. Saúde bucodental

España ten, xunto a Rumanía e Turquía, a peor saúde bucodental de Europa. É a gran esquecida da sanidade pública española. A atención bucodental atópase en gran parte en mans do sector privado, convertendo a odontoloxía nun luxo no noso país.

Como analiza a Sociedade Española de Epidemioloxía e Saúde Pública Oral, a atención que o Sistema Nacional de Saúde ofrece aos dentes en España é parcial e desigual nas diferentes comunidades autónomas. A caries dental, que é a enfermidade recoñecida como a que máis prevalece no ser humano, non ten amparo no sistema público máis que para os máis novos e só parcialmente.

As afeccións na boca e a falta de pezas agravan patoloxías como a diabetes ou os problemas cardíacos, o que a longo prazo supón un coste superior ao sistema sanitario.

Defendemos unha **atención bucodental gratuíta**, cunha **asistencia dental básica para todas as persoas; un sistema terapéutico e preventivo para os nenos e nenas e adolescentes, polo menos ata os 18 anos**, así como **para as persoas en situación de vulnerabilidade**, coa **financiación dos elementos básicos para os pacientes aos que supoña unha mellora na súa calidade de vida**.

3.3 EDUCACIÓN E CULTURA PARA TODOS E TODAS

Garantir o acceso á educación e a cultura é fundamental para formar unha cidadanía crítica, facilitar o emprego en igualdade de oportunidades e mellorar o noso modelo de sociedade.

O Partido Animalista aposta polo talento da poboación con programas destinados a favorecer o desenvolvemento das súas capacidades, á vez que se incentiva o tecido empresarial para evitar a emigración a outros países ante a falta de expectativas laborais.

3.3.1. Por unha educación pública e de calidade

A educación pública de calidade é un dereito de todos e todas, imprescindible para avanzar cara unha sociedade máis xusta. É necesaria unha educación pública orientada á profesionalización, que permita á nosa mocidade mellorar as súas perspectivas de futuro e aproveitar ao máximo os seus talentos.

Nos últimos anos vimos un progresivo desmantelamento da Educación Pública, con continuos recortes, redución das bolsas e subida das taxas universitarias. Esta non é a solución á crise económica que vivimos, senón que fai que a recuperación sexa aínda máis lenta e a saída máis complicada.

Desde o Partido Animalista defendemos a posta en marcha das seguintes medidas:

- **Aumento dos fondos destinados a bolsas** en todo o tramo educativo.
- Asignación de **prazas públicas suficientes para nenos e nenas de 0 a 3 anos**.
- **Gratuidade e libre acceso a libros de texto** en Educación Primaria, Secundaria e Bacharelato. Defendemos a posta en marcha dun proxecto estatal, en colaboración coas comunidades autónomas, para a elaboración de **libros de texto con licenza copyleft, de distribución e copia libre**.
- **Transporte e menú escolar gratuito para os nenos e nenas de familias en situación de vulnerabilidade**.
- **Redución da ratio de alumnos e alumnas por profesor/a** en todo o tramo educativo para alcanzar unha verdadeira educación de calidade, coa suficiente atención personalizada ao alumnado e unha mellora das condicións de traballo do profesorado.
- **Desenvolvemento de novas formas de ensinanza e aprendizaxe**, atractivas e adaptadas á sociedade de hoxe en día, a través do uso das tecnoloxías da información e a comunicación.
- Fomento dunha **formación integral, diversificada e intercultural**.
- Garantía de desenvolvemento dunha **escola pública realmente laica**.
- Disponibilidade de **opcións de alimentación sen produtos de orixe animal en todos os comedores** dos centros educativos, así como outras opcións de menú relacionadas con cuestións éticas e de saúde.

3.3.2. *Promoción da excelencia e o desenvolvemento do talento*

No Partido Animalista cremos na promoción da excelencia e o desenvolvemento do talento, a través do **fomento da lectura e da educación artística** desde a educación primaria.

É necesaria a implantación nos colexios e institutos de **métodos pedagóxicos integrais** axeitados ás necesidades actuais, baseados na **aprendizaxe cooperativa, a detección e potenciación das intelixencias múltiples, a creatividade e a innovación, a educación emocional, así como a non directividade**, para garantir a plena autonomía e excelencia da diversidade do alumnado.

Propomos a posta en marcha de **actividades extraescolares de calidade que promovan o desenvolvemento das diferentes capacidades e talentos** dos nenos e nenas e mozos e mozas e a **creación de centros de desenvolvemento do talento** destinados a localizar, promover e desenvolver na mocidade as capacidades en ámbitos que agora están marxinados, ou nun segundo plano, dentro dos programas educativos, xa sexa na realización de actividades artísticas, deportivas, científicas ou de outra índole.

3.3.3. Prevenición e integración social

A prevención é fundamental no ámbito educativo, pois permite detectar problemas, descubrir as súas causas, intervir cando sexa necesario e paliar as consecuencias negativas.

Para lograr a integración educativa de todos os alumnos e alumnas é necesaria unha educación inclusiva, mediante unha aprendizaxe personalizada, orientada ao grupo, pero atendendo ás necesidades individuais de aprendizaxe, habilidades e niveles de competencia de cada alumno/a.

O Partido Animalista propón as seguintes medidas no ámbito da prevención e a integración social nos centros educativos:

- Medidas para **garantir a atención temperá a menores con discapacidade e as súas familias**, destinando recursos á detección precoz, o diagnóstico e a atención de trastornos do desenvolvemento ou situacións de risco na poboación infantil de 0 a 6 anos de idade.
- O **modelo educativo** debe ser **inclusivo** e buscar a **escolarización en centros ordinarios de todos os nenos e nenas**.
- **Promoción da detección precoz do maltrato infantil, o acoso escolar, e a discriminación no ámbito escolar**, a través da **creación de equipos multidisciplinares**. As súas funcións, entre outras, serán o asesoramento e a información/formación aos/ás profesionais que traballan con nenos e nenas e adolescentes, ben sexa a través de talleres ou xornadas ou calquera outra modalidade formativa.
- **Loita efectiva contra o absentismo e o abandono escolar** a través da implantación de programas específicos.
- **Ampliación do servizo de orientación dos centros de secundaria** públicos con prazas de psicoloxía e pedagogía.
- Implantación de **programas de mediación intercultural**.

3.3.4. Educación en valores

A educación en valores vai moito máis alá da ensinanza de materias relacionadas co funcionamento das sociedades e a natureza. Se estas nos explican o que e o como, a educación en valores nos descubre o para que.

Trátase do conxunto de estratexias e dinámicas de relacións, co obxectivo de formar en civismo e en modelos de convivencia baseados no respecto, a empatía e a igualdade.

A educación en valores debe ser un obxectivo transversal en todo o sistema educativo, impactando non só no currículo establecido, senón tamén na cultura escolar e en todos os actores que forman parte dela.

PACMA propón neste ámbito a adopción de, polo menos, as seguintes medidas:

- **Inclusión do respecto e a empatía aos animais nos obxectivos educativos transversais** de todas as etapas de ensinanza obrigatoria.
- **Promoción nos sistemas educativos da participación dos/as estudantes no desenvolvemento e cambio da cidadanía ata un modelo sostible**.
- **Implantación de programas específicos que desenvolvan a corresponsabilidade e o reparto equitativo das tarefas domésticas e as responsabilidades familiares** á fin de fomentar e educar desde a infancia na igualdade de xénero.

- **Revisión dos plans de estudo e libros de texto coa finalidade de reverter a escasa presenza de mulleres nos materiais educativos e incluír como referentes formativos ás mulleres relevantes** da historia, a ciencia, a literatura, a filosofía e demais materias.
- **Desenvolvemento de plans de educación** nos centros que dean acceso á formación e información **sobre a diversidade sexual, de xénero e familiar.**
- **Enfoque da educación sexual** non só respecto á prevención do embarazo e as enfermidades de transmisión sexual, senón **tamén na súa esfera emocional e afectiva.**
- **Promoción do voluntariado** como ferramenta para potenciar a empatía e a solidariedade na mocidade. Establecer convenios con todas as entidades sociais, culturais, ambientais e animalistas para facer extensivo o programa que garanta que o alumnado de secundaria participe en servizos de voluntariado, ca aprendizaxe de educación en valores que isto implica.
- **Formación do profesorado nas materias descritas.**

3.3.5. Defensa das linguas cooficiais e vernáculos

PACMA defende o patrimonio cultural e de identidade que supoñen as distintas linguas oficiais das autonomías, como parte da historia e etnoloxía propia dos pobos.

Neste sentido, o Partido Animalista aposta pola implantación de **medidas para asegurar o desenvolvemento e normalización das linguas cooficiais**, garantindo a integración plena e o uso normalizado nas relacións coas administracións e calquera estamento público, sen discriminación ao dereito dos cidadáns e cidadás que por calquera motivo non poidan o non queiran facer uso das mesmas.

Igualmente propomos a **promoción e protección das linguas vernáculos non oficiais**, como patrimonio cultural e histórico, cuxo abandono progresivo suporía unha perda irrecuperable de coñecementos e identidade cultural, facilitando a súa aprendizaxe e coñecemento no entorno escolar, así como desenvolvendo campañas de difusión e apoio ás mesmas.

3.3.6. Orientación profesional na Educación Secundaria

Durante a Educación Secundaria, os/as mozos/as deben ser capaces de empezar a identificar as súas capacidades, intereses e aptitudes, pois teñen que tomar decisións cruciais en materia de educación e formación de cara á súa primeira elección profesional no futuro.

Non obstante, no contexto educativo actual, a orientación profesional non se está a desenvolver de forma que realmente se capacite ao alumnado para analizar e valorar estes extremos. É necesario substituír a acción puntual que se está levando a cabo nos últimos cursos por un proceso continuo de acompañamento desde o inicio da Educación Secundaria.

Nesta etapa, a mocidade atópase nunha intensa procura de identidade persoal e social. Por esta razón, a orientación debe acompañala e orientala fronte os cambios que se producen no seu entorno, e axudarlle a ir construíndo o seu proxecto profesional e de vida, facilitando a adaptación ás novas situacións e esixencias que implica a transición á vida adulta.

Apostamos pola **creación de departamentos de orientación académica e profesional** nos centros de Educación Secundaria, que elaboren e poñan en marcha **plans de actuación** para cada curso, ciclo e etapa, con diferentes accións que deberán ser establecidas. Ademais de ofrecer unha **orientación personalizada e individualizada** aos alumnos e alumnas, organizarán e impulsarán talleres e xornadas de orientación profesional nos centros, de forma que o alumnado reciba a información e teña o coñecemento suficiente **sobre a oferta das diferentes ensinanzas, ciclos formativos e formacións profesionais, así como das súas diferentes saídas laborais**. O obxectivo é dotar aos mozos e mozas das competencias necesarias para poder identificar e escoller entre as alternativas formativas e profesionais, de acordo ao seu potencial.

3.3.7. Fomento da Arte e a Cultura rexionais

A cultura é fundamental na evolución da sociedade. Pola súa parte, o arte é fundamental para a cultura, como medio, forma e fonte de expresión.

O desenvolvemento artístico aporta múltiples beneficios á nosa sociedade. Por un lado, serve como terapia, exercendo un efecto liberador para quen o practica e para quen o disfruta. Por outro, é motor para o desenvolvemento persoal, promovendo o autocoñecemento e mellorando as habilidades sociais e comunicativas.

Ademais, cando non se promoven a cultura e o arte, pérdense a esencia e os costumes dunha comunidade.

Por iso, consideramos moi valioso **apoiar e fomentar a arte e a cultura rexionais** a través de medidas como:

- **Fomento da ensinanza de disciplinas artísticas**, promocionando a súa oferta nos centros de educación públicos, e a través da **posta en marcha de centros culturais e artísticos**.
- **Incentivo da creación artística rexional**, mediante **subvencións e programas de apoio ás entidades culturais e aos artistas, que lles faciliten as ferramentas necesarias para o seu desenvolvemento**: cesión de espazos e instalacións, aportación de medios técnicos e de asesoramento artístico para a preparación dos seus proxectos.
- **Apoio á inversión e produción cinematográfica rexional**, así como **promoción da atracción de rodaxes, produción e posprodución mediante incentivos fiscais**.
- **Respaldo e acompañamento nas diferentes fases de creación, produción e exhibición artística**, coa **creación de residencias artísticas, colaboración na**

difusión do traballo dos artistas e unha **oferta formativa de especialización**, con profesionais de prestixio ou a través da realización de encontros e foros profesionais, entre outras.

- **Promoción e internacionalización de creadores/as e compañías de artes escénicas** para a realización de xiras nacionais e internacionais.
- Elaboración de **plans territoriais que axuden a consolidar na nosa comunidade autónoma un sector das artes escénicas e musicais de primeiro nivel**.
- Establecemento de **programas de apoio ás músicas e danzas populares e contemporáneas** que promovan a creación, a visibilidade de novos talentos, a formación e a distribución en medios de comunicación, especialmente en radios e televisións públicas.
- Posta en marcha e apoio de **iniciativas de protección, estudo e difusión do patrimonio cultural** nas súas múltiples expresións: artística, histórica, paisaxística e natural, industrial e inmaterial.
- **Aprobación de Plans estratéxicos de Turismo Cultural** para dar a coñecer os nosos territorios co valor engadido da cultura e o patrimonio, destacando os festivais culturais e as festas populares máis significativas, sempre que non impliquen a utilización de animais.

3.3.8. Cultura accesible e alcanzable

A cultura, como motor de ideas e forma de expresión, é, sen dúbida, unha das mellores ferramentas para a evolución social e a inclusión. A arte e a cultura teñen a capacidade de transformar calquera situación persoal ou social, contribuíndo ao pleno desenvolvemento das persoas. Desfrutar ou participar delas debería ser un dereito, non un privilexio. As políticas de apoio á cultura deberíanse centrar en facer máis accesibles os produtos culturais, por unha cultura ao alcance de todos e todas.

PACMA propón a posta en marcha de **programas pola participación activa no ámbito cultural das persoas con discapacidade ou con dificultades persoais ou sociais**, non só como espectadoras, senón tamén como autoras, produtoras e promotoras.

É fundamental **mellorar a accesibilidade física e cognitiva dos espazos culturais**, con salas accesibles, visitas guiadas e creación de materiais adaptados.

Para que a cultura sexa accesible, apostamos pola **programación dunha oferta cultural ampla e variada, dirixida a todos os públicos, con actividades culturais gratuítas e a prezos accesibles**, como encontros, mostras, exposicións, festivais e outras actividades culturais, **así como descontos, bonificacións e promocións** para a compra de libros, entradas a concertos e espectáculos de música e danza, cine, teatro, museos e outros espazos e actividades culturais.

3.3.9. Uso das bibliotecas como centros para a difusión cultural

Apoiamos o labor das bibliotecas para garantir o acceso á cultura. Vemos con preocupación como nos últimos anos a asistencia ás mesmas vai en descenso, en boa medida polo

crecemento das novas tecnoloxías. Apostamos polo futuro das bibliotecas públicas, non como meros almacéns de libros, senón como **espazos de referencia cultural, de creación, intercambio, produción e formación cultural**, mediante a súa apertura á realización de actividades, exposicións, talleres, xornadas, ciclos, debates, conferencias, encontros, etc.

3.4 POR UN EMPREGO XUSTO E DE CALIDADE

O desemprego é un dos maiores problemas do noso país. Queremos avanzar cara a creación de postos de traballo de calidade e pór fin á discriminación aínda existente no acceso aos mesmos.

Apostamos por un desenvolvemento económico baseado na creación de emprego estable, apostando por un novo modelo económico baseado no fomento do I+D+i, no sector das enerxías renovables, o turismo sostible e cultural, e a agricultura.

3.4.1. Pola igualdade no emprego

Conseguir unha sociedade na que mulleres e homes sexamos iguais en canto a dereitos é un dos nosos obxectivos.

Conforme o informe "Voces contra a precariedade: mulleres e pobreza laboral en Europa", publicado en setembro de 2018 por Oxfam Intermón, as mulleres españolas teñen que traballar 52 días máis ao ano para cobrar o mesmo que os homes, e un 14 % da diferenza de salario en España "só se pode atribuír á discriminación directa ou indirecta por razón de xénero".

Ademais, a organización advirte que a pobreza laboral das mulleres queda en parte invisibilizada estatisticamente "porque os datos de pobreza laboral calcúlanse por fogares e non reflicten a discriminación de xénero dentro do fogar". O traballo doméstico das mulleres representaría o 27 % do PIB. Mentres as mulleres adican unha media de 22 horas semanais, os homes só adican 10.

Por todo isto, é necesario un **pacto** entre os distintos axentes sociais, **a través do cal se combata a discriminación laboral e salarial** aínda existente e se **promova a presenza de mulleres en postos de responsabilidade**.

De acordo aos datos do SEPE, no número total de persoas desempregadas demandantes de emprego é moi superior a porcentaxe de mulleres fronte á de homes. Un dato que reflicte claramente o longo camiño que queda por percorrer para alcanzar a igualdade efectiva entre homes e mulleres.

Por tanto, calquera medida orientada a mellorar as condicións laborais e combater as altas taxas de desemprego debe ter en conta este feito.

3.4.2. Pola conciliación persoal, familiar e laboral

Conciliar a vida persoal, familiar e laboral é unha condición fundamental para garantir a igualdade entre mulleres e homes.

A conciliación garante que a situación familiar dunha persoa non poida incidir de forma negativa nas posibilidades de acceso ao mercado laboral ou a postos de responsabilidade. Permite que calquera persoa poida manter unha carreira profesional plena e, ao mesmo tempo, exercer o seu dereito ao coidado da súa familia, ao desenvolvemento da súa personalidade, da súa formación ou ao desfrute do seu ocio e tempo libre.

Desde o Partido Animalista defendemos a **posta en marcha de políticas públicas familiares**, que apoiem a igualdade de oportunidades. Ademais da lexislación nacional, cómpren **leis actualizadas que promovan a igualdade de xénero**, asumindo o compromiso de adoptar medidas destinadas a favorecer o acceso e a permanencia das mulleres no emprego. Tamén son precisas **leis que promovan a autonomía persoal e a atención ás persoas en situación de dependencia**, contemplando as medidas, recursos e prestacións económicas. Débese prever nas mesmas que as comunidades autónomas fomenten e presten **apoyo e asesoramento para a elaboración de plans de igualdade nas empresas privadas**.

É necesaria unha **reestructuración e reorganización dos sistemas laboral, educativo e de recursos sociais**.

- Do sistema laboral: introducindo a igualdade de oportunidades no emprego. Débese promover **que as empresas apliquen políticas de igualdade e implanten medidas de conciliación** laboral, persoal e familiar entre os/as seus/súas traballadores/as, como permitirlles **adaptar a duración e distribución da xornada laboral** en función das súas circunstancias persoais e familiares, ou exercer o teletraballo. Fomentarase e incentivarase a **creación de garderías nos propios centros de traballo, tanto para o coidado de nenos/as como de animais de compañía**, así como de **permisos retribuídos en casos de falecemento, accidente ou enfermidade grave de familiares, incluídos os animais**.
- Do sistema educativo: **rompendo os roles de xénero preestablecidos**, variando os estereotipos tradicionais. Homes e mulleres deben **compartir equitativamente as responsabilidades domésticas e familiares**. Do mesmo xeito, débese educar aos fillos e fillas a participar nas tarefas domésticas e familiares.
- Do sistema de recursos sociais: as leis deben prever a elaboración polas comunidades autónomas de **plans de apoio ás familias**, nos que se contemplan **axudas económicas e servizos** como **centros de atención socioeducativa e ludotecas para nenos e nenas menores de 3 anos, aulas matinais, comedores escolares, actividades extraescolares, centros residenciais de día e programas de estancia diúrna para persoas maiores ou dependentes, centros de atención e coidado para animais, e axudas para a contratación de persoal para o coidado de familiares**.

3.4.3. Polo dereito ao traballo das persoas con diversidade funcional

As persoas con discapacidade física, visual, auditiva ou intelectual poden, na maioría dos casos, integrarse no mercado laboral.

PACMA defende a posta en marcha das seguintes medidas na comunidade galega:

- **Elaboración e posta en marcha dun plan autonómico para promover a formación, o emprego e a accesibilidade universal das persoas con diversidade funcional.**
- **Mecanismos para a participación de estudantes con diversidade funcional nos cursos de formación para o emprego**, facilitando a adaptación dos materiais e postos de formación.
- **Análise das necesidades de formación** para axustar as políticas á realidade.
- **Promoción de encontros empresariais sobre responsabilidade social**, en relación coa diversidade funcional, para promover a inserción laboral, dando a coñecer a rendibilidade económica e social.
- **Asesoramento ás empresas sobre inserción laboral de persoas con diversidade funcional.**
- **Aumento das inspeccións para cumprir a obrigatoriedade de reservar o 2 % dos postos a persoas con discapacidade funcional** nas empresas con cadros de persoal de máis de cincuenta persoas.
- **Vixilancia do cumprimento da normativa en materia de eliminación de barreiras arquitectónicas e accesibilidade.**
- **Inclusión da colaboración das ONG** que axudan ás persoas con diversidade funcional, como asesoras para a elaboración dos itinerarios de inserción laboral.

3.4.4. Maior preparación e formación da mocidade de cara ao futuro profesional

España é o segundo país coa taxa de abandono escolar máis alta da Unión Europea, só por detrás de Malta.

A loita contra o desemprego debe fixar os seus cimentos na formación de cidadáns e cidadás que sexan capaces de dar a volta a esta situación, preparándoos para facer fronte aos novos retos que presenta a evolución da sociedade actual.

Algunhas das medidas adoptadas ata agora van xustamente en sentido contrario. Sirva de exemplo a recentemente aprobada “Axuda económica de acompañamento a mozos/as inscritos/as no Sistema Nacional de Garantía Xuvenil”, que busca favorecer a empregabilidade e inserción no mercado de traballo de mozos/as con niveis formativos baixos, incentivando precisamente o abandono escolar.

Por isto, propoñemos:

- **Fomento dun sistema de formación profesional que responda ás esixencias presentes e futuras do mercado laboral**, potenciando a formación en novas tecnoloxías, e a adaptación dos sectores tradicionais (agricultura, turismo, construción).

- Creación dun **sistema de bolsas que aposte pola maior preparación e cualificación dos mozos, e desincentive a incorporación a idades moi cedas ao mercado laboral.**

3.4.5. Por un servizo autonómico de emprego eficiente

Dende o ano 2003 as políticas activas de emprego foron transferidas a practicamente todas as comunidades autónomas, sen que isto se traducira nunha mellora na xestións, senón máis ben todo o contrario.

Dende o Partido Animalista defendemos:

- **Convertir o servizo de emprego autonómico nun verdadeiro axente de intermediación entre traballadores/as e empresas.**
- **Mellorar a orientación laboral e profesional, mediante a creación dun corpo especializado de empregados/as públicos** en materia de emprego e formación.
- Establecer **medidas de loita contra o fraude laboral**, fortalecendo as necesarias canles de colaboración coa inspección de emprego estatal.
- **Crear e xestionar eficazmente itinerarios individualizados de inserción dos traballadores desempregados** que respondan á realidade, atendendo ao perfil dos demandantes de emprego e á necesidade de adaptación ao mercado laboral. Entre as accións que comprenderían estes itinerarios estarían a confección do currículum e a búsqueda de ofertas de emprego.
- **Realizar un seguimento periódico do cumprimento dos itinerarios deseñados:**
 - Se no transcurso de seis meses non se alcanzara o obxectivo, derivaríase á persoa desempregada á realización de cursos de formación, de libre elección, mais de asistencia obrigatoria, sobre unha oferta formativa adaptada ás necesidades do mercado de traballo.
 - Se no transcurso dun ano non se alcanzou o obxectivo, instaríase á persoa desempregada á realización de cursos, de asistencia obrigatoria en especialidades diferentes ao seu perfil previo, pero vencelladas á súa profesión e nivel de estudos. Esta alternativa podería ser complementada con formación académica regrada.

3.4.6. Contra a estacionalidade no emprego

A creación de emprego no noso país está tradicionalmente vencellada ao sector turístico, que ten un marcado carácter estacional.

Esta circunstancia determina que a maior parte da contratación prodúzase só en determinadas épocas do ano, e que os empregos que se crean se destrúan unha vez concluído o período estival. Prova de isto é que o pasado 31 de agosto de 2018 bateuse un triste récord para o mercado laboral español, coa destrución de máis de 300.000 postos de traballo nun só día.

As necesidades de persoal determinan que, nalgúns casos, accedan a este tipo de empregos persoas con escasa formación e cualificación no sector, sen perspectivas de continuidade no mesmo, o que implica que se trate dun emprego precario e de baixa calidade.

Por todo, propoñemos a **creación dun tecido de oferta turística alternativa ao modelo actual, nos ámbitos cultural, deportivo, entorno rural, zonas de interior, congresos e negocios.**

Estes modelos de turismo débense implantar de forma sostible e respectuosa co medio ambiente e os animais, as cidades e os seus veciños/as. Non requiren inversións engadidas, pois pódese aproveitar a infraestrutura xa existente creada ao redor do modelo actual.

Entre as medidas necesarias para alcanzar este obxectivo estarían:

- **Promoción a nivel nacional e internacional.**
- Establecemento de **convenios cos operadores turísticos.**
- **Formación e cualificación dos/as traballadores/as do sector**, tanto dos/as profesionais en activo, como dos/as desempregados/as.

3.4.7. Creación de centros de rendemento para os soportes económicos

Apoiamos a **creación de espazos onde os ámbitos universitario e industrial se dean a man para desenvolver e impulsar iniciativas económicas xeradoras de emprego de calidade.**

Nos centros ofrecerase formación profesional, facilitarase a investigación universitaria e fomentarse a inversión privada a través de viveiros para novas empresas e salas de investigación a disposición daquelas empresas que as demanden.

3.4.8. Reactivación do tecido produtivo industrial

A crise e a mala xestión política provocaron o peche e o desmantelamento de numerosos centros de traballo sobre os que se sostiña gran parte da economía familiar.

Desde o Partido Animalista pensamos que nunca é tarde para unha volta á actividade a través dunha **reconversión intelixente e efectiva** destes centros de traballo.

Propomos **reactivar e impulsar o crecemento do tecido produtivo industrial e empresarial, favorecendo as novas iniciativas e incorporando a I+D+i**, que permita a **creación de empresas respectuosas cos animais e medioambientalmente sostibles**, adaptadas ás esixencias que marca o desafío da loita contra o cambio climático, e que poidan competir no máis alto nivel de desenvolvemento tecnolóxico nun escenario global.

3.4.9. Fomento do emprego no sector agrícola a través da creación dun modelo de produción sostible

Propoñemos **medidas de fomento do emprego no sector, a través de programas de formación, asesoramento técnico e empresarial, creación de infraestruturas comúns, subvencións, bonificacións e beneficios fiscais, dirixidas á creación dun modelo de produción agrícola alternativo, sostible e ecolóxico**, superando a produción extensiva tradicional, que busque a calidade dos produtos, o respecto ao medio ambiente, o impulso e a conservación do ámbito rural, a inserción no emprego de colectivos tradicionalmente excluídos e a proximidade ao consumidor.

3.4.10. Reactivación do sector da construción mediante a creación dun modelo sostible

A crise do 2008 afectou particularmente ao sector da construción que desde entón apenas recuperou parte dos niveis de actividade, deixando polo camiño a miles de traballadores/as que dificilmente conseguiron reincorporarse ao mercado laboral.

Apostamos por unha **transformación do sector que pase pola rehabilitación enerxética de edificios, para facelos máis eficientes e sostibles**. Unha boa forma de reintroducir no sector a moitos profesionais que aínda se atopan en desemprego, mediante a formación e a reciclaxe dos mesmos.

Esta medida débese combinar cun esforzo en particular cara a rehabilitación de inmobles situados nos centros das cidades, co obxectivo de:

- **Transformar a contorna urbana para facela máis sostible, habitable, atractiva e accesible.**
- **Ampliar a oferta de vivendas, evitando a xentrificación.**
- **Mellorar a mobilidade** dos residentes, de forma que sexan menos dependentes dos vehículos motorizados.
- **Mellorar a imaxe das cidades**

3.4.11. Apoio a emprendedores/as, autónomos/as e pemes

Para o desenvolvemento e o futuro da nosa sociedade é fundamental o traballo dos autónomos e autónomas e as pemes, que loitan por sobrevivir nun mercado cada vez máis complicado, debido á falta de financiación por parte das entidades bancarias e as trabas administrativas, entre outros motivos.

Por isto, propomos a **creación dun fondo de financiación destinado a facilitar o acceso de autónomos/as e pemes a liñas de crédito a interese cero, para apoiar o desenvolvemento de proxectos orientados á consecución dalgún dos seguintes fins:**

- **Crear emprego neto.**
- **Incorporar tecnoloxía medioambientalmente sostible ou técnicas que contribúan a reducir o impacto medioambiental da actividade.**

- **Contribuír a mellorar as condicións de benestar dos animais.**

Para o crecemento da actividade económica e promover o emprendemento, consideramos relevante o impulso ás empresas de nova creación e apostamos por un apoio decidido ás mesmas por medio das seguintes propostas:

- Promulgar unha **política de maiores bonificacións fiscais para as empresas de nova creación.**
- **Ampliar o soporte e asesoramento gratuito**, por parte dos entes públicos, para a creación e primeiros anos de desenvolvemento destes modelos de negocio.
- Elaborar un **censo das empresas de nova creación**, e integralo nun **portal web onde poidan darse a coñecer e a través do cal se potencie o mecenado.**
- Establecer **programas de formación, orientación e asesoramento gratuitos**, en materia fiscal, novas tecnoloxías, novos mercados, sostibilidade ambiental, calidade, atención ao público, dirixidos a emprendedores/as.
- **Axilizar os procesos de creación de empresas e do inicio das actividades**, mediante a **eliminación de trabas burocráticas** e a **simplificación administrativa dos trámites esixibles** (declaracións responsables e comunicacións previas).

3.4.12 Impulso á contratación de persoas maiores de 45 anos

Actualmente, as persoas maiores desta idade enfróntanse a un mercado laboral cheo de prexuízos que impiden a posta en valor da súa experiencia. Consideramos esencial a creación dun mercado laboral no que todas as persoas teñan cabida, sen discriminacións por motivos de idade.

Con este fin, apostamos pola concesión de beneficios fiscais e bonificacións a empresas e autónomos que contraten de maneira indefinida persoas maiores de 45 anos.

3.5. POR UNHA VIVENDA DIGNA

Outra das grandes preocupacións do noso país é o acceso á vivenda. A lexislación que regula os contratos de aluguer e os desafiuzamentos non garante a seguridade da tenencia. A duración legal dos contratos de aluguer e os prazos xudiciais en caso de desafiuzamento acortáronse, mentres que a lei non permite aos xuíces avaliar a proporcionalidade do desaloxo en función das circunstancias particulares de cada caso. Tralo desafiuzamento, as administracións públicas non proporcionan as alternativas de aloxamento necesarias.

Por outro lado, o auxe dos alugueres turísticos reduciu enormemente a oferta de alugueres de longa duración, provocando un desmedido aumento dos prezos para os residentes. En España o aluguer incrementouse nun 18,6% de media nos últimos cinco anos. A alza chegou a alcanzar o 47,5% en Barcelona e o 38% en Madrid.

España é, de todos os Estados da OCDE, o que ten a peor relación entre o prezo do aluguer da vivenda e os ingresos. En ningún outro país os salarios quedaron tan atrasados. Catro de cada dez españois que arrendan teñen que destinar máis do 40% dos seus ingresos para pagar o aluguer. En cambio, Goberno e Comunidades Autónomas apenas adican o 0,04% do PIB a axudas á vivenda (último plan 2018-2020).

Todo isto está provocando que cada vez máis persoas se vexan en serias dificultades para acceder a unha vivenda, nin como compradores nin, moito menos, como inquilinos, abocados a vivir na periferia e destinando a maior parte do seu soldo ao aluguer ou á hipoteca.

É necesario facilitar o acceso a un fogar tanto a mozos/as como a maiores e frear esa subida no coste e aluguer da vivenda.

3.5.1. Contra os desafiuzamentos

É inaceptable que mentres a banca foi rescatada con cantidades millonarias de diñeiro público, continúese desaloxando masivamente ás familias vítimas de unha crise que non provocaron.

Propoñemos a elaboración e posta en marcha pola comunidade autónoma galega de **Plans de rescate da vivenda**, que contemplan as seguintes medidas:

- **Paralización de todos os desafiuzamentos no parque de vivenda dependente das administracións públicas, nos casos de débeda a causa da perda de emprego**, con especial atención aos fogares con menores, persoas dependentes e maiores de 65 anos.
- Elaboración e posta en marcha de **Convenios entre comunidades autónomas, Consello Xeral do Poder Xudicial e concellos, que establezan protocolos de actuación para a prevención de situacións de exclusión residencial extrema**. En virtude dos mesmos, os xulgados que reciban demandas por falta de pago do aluguer ou da hipoteca, deberán avaliar se as persoas afectadas se encontran en situación de risco de exclusión social ou vulnerabilidade. Cando así sexa, deberán facilitarlles información sobre os recursos asistenciais dispoñibles, ademais de informar desta situación aos servizos sociais, con especial atención cando se trate de fogares con menores, persoas dependentes ou maiores de 65 anos.
- Creación dunha **Oficina en Defensa da Vivenda**, como servizo público e gratuíto de información, asesoramento, prevención e intermediación, co obxectivo de evitar desafiuzamentos e, se é o caso, ofrecer alternativas habitacionais ás familias afectadas.
- Emprego de máis recursos para **ampliar o parque de vivenda social e as axudas á vivenda**.
- Confección dun **censo actualizado de vivendas baleiras e análise sobre a súa dispoñibilidade** como posible recurso para facer efectivo o dereito á vivenda.

3.5.2 Maior parque de vivenda social autonómica, tanto para compra como para aluguer

A gravidade desta crise habitacional foi especialmente aguda no noso país debido, entre outros factores, ao escaso parque de vivenda social existente. Como di Amnistía Internacional, en España só o 1,1 % do parque residencial é vivenda social, o máis baixo en Europa despois de Grecia, fronte ao 32 % de Holanda, o 23 % de Austria ou o 18 % de Reino Unido.

Apoiamos o desenvolvemento dunha **política de vivendas sociais autonómicas, tanto para compra como para aluguer**, destinadas a garantir un teito a todos os cidadáns e cidadás.

No marco desta política de vivenda social proporemos a **expropiación aos dezaoito meses dos inmobles baleiros que sexan propiedade de bancos e inmobiliarias subsidiarias de entidades financeiras**. Esta medida desincentivará que as entidades bancarias acometan abusivos desafiuzamentos masivos, propiciando saídas negociadas coas persoas afectadas na maioría dos casos. Estas vivendas destinaranse á venda e aluguer sociais.

3.5.3. Regulación pormenorizada das vivendas de aluguer turístico

Propoñemos unha **regulación pormenorizada das vivendas de aluguer turístico**. Os alugueres turísticos están exentos da Lei de Arrendamentos Urbáns, polo que son as comunidades autónomas as que deben regular a situación. Estas veñen lexislando dende a perspectiva das queixas da industria hoteleira, ante unha posible competencia desleal por parte dun sector que non se encontraba regulado, así como pola ausencia de declaracións tributarias dos ingresos obtidos, o que supón unha importante perda de ingresos ás arcas públicas.

Non obstante, tamén se debe **protexer ás comunidades de propietarios** que se están vindo directamente afectadas, e denuncian en moitos casos estar sufrindo *mobbing* inmobiliario nos edificios residenciais coa intención de expulsar aos veciños e veciñas e convertelos en edificios dedicados ao aluguer vacacional.

Desde PACMA propoñemos establecer a **prohibición de abrir calquera tipo de hospedaxe turístico en edificios de usos residenciais**, salvo que teñan un acceso independente desde a rúa e non compartan zonas comúns.

No seu defecto, propoñemos un expreso **recoñecemento** na regulación **de que nas xuntas de propietarios, por maioría simple, se poida acordar o exercicio de accións xudiciais para prohibir o uso dunha vivenda para aluguer vacacional, cando as comunidades de propietarios se vexan afectadas de forma reiterada polas actividades molestas** que perxudican a paz e a convivencia, a fin de sancionar a pasividade dos arrendadores que non adoptan medidas de control e prevención e só lles importa o seu fin recaudatorio.

Actualmente, o sistema sancionador resulta ineficaz, pois os infractores desaparecen do lugar onde cometeron a infracción, sendo o arrendador ou arrendadora quen debería responder polos seus inquilinos/as como beneficiario económico directo.

Deberíase establecer, ademais, que a **comunidade de propietarios poida esixir a subscripción a cargo do arrendador/a dunha póliza de seguro de responsabilidade civil** para indemnizar á mesma dos danos que poidan causar os inquilinos/as nos elementos comúns.

Ademais, as vivendas destinadas a aluguer vacacional deben cumprir cos **mesmos requisitos que teñen o resto de aloxamentos turísticos**, como hoteis e hostais. É necesario controlar quen se dedica ao aluguer vacacional, de forma que se rexistre correctamente, obteña a licenza oportuna e contribúa á Facenda Pública coa declaración dos ingresos obtidos.

Propoñemos un **aumento do número de inspectores** que comprobem se as persoas propietarias están cumprindo a normativa, **facendo fincapé no control dixital** en todas as plataformas que ofertan este tipo de vivendas.

Cómpre establecer a esixencia de datos no contrato de aluguer vacacional que permita o **control e fiscalización do aluguer**, ca súa inscrición no Rexistro de Turismo de cada comunidade autónoma.

Por cuestións de seguridade, o propietario, propietaria ou xestor debe estar obrigado a **identificar a todos os hóspedes**, confeccionar un libro-rexistro de viaxeiros/as e comunicar a entrada nas 24 horas seguintes á Policía Local, Nacional o Garda Civil, en función do municipio o circunscrición que corresponda.

3.6. I+D+I CON FINS SOCIAIS

As actividades do I+D+i son xeradoras de avances sociais en forma de calidade de vida e mellora do medio ambiente. As sociedades con maior riqueza, igualdade, recursos sanitarios, mellor educación e cultura, son as que adicaron maiores recursos á investigación. O seu desenvolvemento é fundamental para avanzar cara unha sociedade mellor.

Non obstante, a ciencia no noso país sufriu nos últimos anos un abandono progresivo provocado polos recortes aplicados polos gobernos anteriores.

É necesario un cambio de rumbo na política científica española, que defenda a investigación, o desenvolvemento e a innovación, como motor para a economía e a creación de emprego.

A tecnoloxía pode e debe usarse como ferramenta para xerar emprego, tendo en conta criterios éticos no desenvolvemento e aplicación da política tecnolóxica e industrial.

O Partido Animalista - PACMA estableceu o seu compromiso coa investigación, o desenvolvemento e a innovación mediante a súa adhesión ao acordo en defensa da I+D+i na denominada 'Carta pola Ciencia'.

Para favorecer a investigación, o desenvolvemento e a innovación, propomos as seguintes medidas:

- **Maior inversión en I+D+i.**
- **Inclusión da I+D entre os “sectores prioritarios”, emitindo unha oferta de emprego público e posibilidades de contratación en organismos públicos de investigación, universidades e centros tecnolóxicos.**
- **Orientación da I+D+i cara o beneficio común, os retos sociais e medioambientais.**
- **Libre acceso aos resultados das investigacións científicas financiadas con fondos públicos.**
- **Creación e promoción dun portal dixital de referencia que unifique e difunda as investigacións realizadas nas universidades públicas, que poña en contacto a estas con universidades de outras comunidades autónomas e con empresas privadas.**
- **Posta en marcha de programas de apoio á ciencia e formación de mozos/as investigadores/as, así como inversión nas infraestruturas deterioradas polos recortes orzamentarios de gobernos anteriores.**
- **Aposta pola potenciación dos centros de investigación tecnolóxica.**
- **Fomento e apoio de proxectos de innovación tecnolóxica nas pemes, co obxectivo de aumentar a súa produtividade, eficiencia, presenza e recoñecemento a nivel internacional.**
- **Creación de fondos público-privados de capital risco e mellora do sistema de incentivos fiscais ás empresas.**
- **Colaboración con investigacións pioneiras vencelladas a sectores económicos emerxentes ou consolidados.** Estas colaboracións perseguirán pór ao servizo dos investigadores os nosos recursos enerxéticos, tecnolóxicos e naturais sempre que sexan respectuosos co medio ambiente e os animais.
- **Posta en marcha dun ciclo periódico e itinerante de conferencias sobre investigación e innovación en todos os campos do coñecemento.**
- **Aumento das axudas á investigación tanto predoctorais como postdoctorais.**
- **Financiación de proxectos enfocados á perdurabilidade dos bens de consumo, contra a obsolescencia programada.**
- **Incentivación para o desenvolvemento e a aplicación de métodos alternativos á experimentación en animais.**

3.7. LOITA CONTRA O FRAUDE FISCAL

Os técnicos de Facenda (GESTHA) afirman que o fraude fiscal ascende a uns 70.000 millóns de euros ao ano, ao redor do 23 % do PIB. O 71 % da evasión fiscal cométena as grandes fortunas e as grandes empresas. Non obstante, os propios técnicos aseguran que se adica o 80% dos traballadores á "comprobación e investigación dos pequenos fraudes e irregularidades de autónomos/as, pequenas empresas e de algún traballador/a que esquecera algunha partida na súa declaración".

Apoiamos as seguintes propostas contra o fraude fiscal, elaboradas polos propios inspectores e inspectoras de Facenda:

- **Os Orzamentos Xerais da Galicia establecerán un sistema de valoración da eficacia e eficiencia das partidas de gastos** que figuran nos mesmos, **publicando esta información e incorporando as consecuencias da mesma á xestión pública.**
- **As obrigacións informativas ás diferentes Administracións tributarias de fedatarios públicos e outras empresas serían comúns e compartidas por todas as comunidades autónomas.**
- **Potenciar a participación das comunidades autónomas nas campañas do IRPF co axeitado reparto dos costes e beneficios** das mesmas.
- Instrumentar unha **campaña específica coas Axencias Tributarias das comunidades autónomas e forais para loitar contra os cambios ficticios de domicilio fiscal.**
- Establecer un **formato único para os modelos de presentación de declaracións tributarias** ante as distintas comunidades autónomas.
- **Introducir o formato electrónico na remisión de expedientes entre as comunidades autónomas e os Tribunais Económico-Administrativos.**

3.8. REXENERACIÓN DEMOCRÁTICA

A sociedade española leva tempo demandando unha verdadeira rexeneración democrática. Hai unha necesidade de construír unha cultura de exemplaridade na Administración Pública que reforce e devolva a confianza dos cidadáns e cidadás nas institucións, recupere o prestixio da política e combata as dúbidas que actualmente inquedan á cidadanía sobre a garantía das leis ou a equidade do sistema xudicial. Propoñemos redefinir a política, mediante reformas legais que melloren a representación, o funcionamento democrático e a participación cidadá.

3.8.1. Prevenición e loita contra a corrupción

Para previr e loitar contra a corrupción propomos as seguintes medidas no ámbito autonómico:

- Reforma dos Estatutos de Autonomía para **eliminar os aforamentos** de deputados/as e membros dos gobernos rexionais.
- **Publicación** por parte dos partidos políticos da **liquidación de gastos e ingresos electorais**, nos tres meses seguintes ás eleccións.
- **Cumprimento das recomendacións sobre transparencia do Consello de Europa (GRECO).** No informe publicado en xaneiro de 2018 polo Grupo de Países do Consello de Europa contra a Corrupción, este organismo concluíu que España non estableceu satisfactoriamente ningunha das recomendacións feitas ao noso país no seu Informe de 2016. En base a estas recomendacións, consideramos necesario **introducir no Parlamento de Galicia códigos de conduta e normas que regulen os conflitos de intereses e a transparencia destas institucións.**

- **Leis de Transparencia** efectivas, que prevexan unha transparencia na actuación pública, garantindo o **pleno acceso da cidadanía á información**, eliminando as barreiras de entradas para solicitala e publicando as axendas dos/as políticos/as para saber con quen se reúnen.
- **Maior transparencia e control na contratación pública**, un dos principais focos da corrupción. Solicitaremos mellorar o **acceso público de todos os datos relevantes ao longo do proceso completo de contratacións públicas, desde a licitación ata a adxudicación e execución**. Ademais, débese establecer un maior control e publicidade dos mecanismos de aprobación de sobrecostos.
- **Leis autonómicas de protección aos denunciantes** de corrupción, fraude, abuso ou malversación, que aseguren canais de denuncia seguros e garantan o anonimato da persoa denunciante.
- **Publicidade da execución orzamentaria**, facendo públicos os datos da mesma co mesmo nivel de detalle que os orzamentos.
- **Actualización das normas de contratación de persoal non funcionario**, reservando os cargos de libre designación ao nivel superior de cada administración, limitando o seu número e esixindo requisitos de idoneidade técnica. Os asesores e asesoras de libre designación non poderán en ningún caso exercer funcións de auditoría ou control. Os seus nomeamentos publicaranse nos boletíns oficiais, e os seus currículos e motivación para os seus nomeamentos na web da Administración. Para o resto de nomeamentos, deberanse utilizar estritamente os principios de mérito e capacidade, así como as garantías de independencia na selección persoal, despolitizando a función pública e os seus órganos de control interno. Esixirase unha total transparencia nos procesos de selección: número de prazas, probas e criterios utilizados, composición dos tribunais, resultados e outros méritos apreciados nos candidatos e candidatas, avaliacións en casos de promoción interna, etc.

3.8.2. Democracia real e participativa

Os políticos cada vez son menos autónomos á hora de tomar decisións. A apertura económica limita a toma de decisións condicionadas polas circunstancias internacionais e proliferan as institucións cuxo único fin é controlar á maioría sen ser escollidas democraticamente, como os bancos centrais independentes, que a través da súa política monetaria limitan a política fiscal dos gobernos.

Por outro lado, o noso sistema deriva dunha Transición na cal uns partidos políticos que non tiñan entón respaldo social necesitaban verse reforzados desde as institucións como promotores e condutores de toda reforma. Desde entón, os partidos políticos sempre obstaculizaron as vías de participación que non controlan, temendo o impacto que poida ter unha cidadanía crítica e participativa.

Todo isto contribúe a que nosa democracia se vexa limitada. Dous exemplos son as Iniciativas Lexislativas Populares e a Lei Electoral.

Un sistema realmente democrático non limita a participación cidadá a votar cada catro anos.

En PACMA cremos en **espazos institucionalmente abertos** para consultas sobre os contidos das políticas e programas de goberno. Hoxe en día podemos contar coas oportunidades que nos ofrecen as novas tecnoloxías para facilitar a información e a colaboración entre gobernos, partidos, institucións, movementos sociais e cidadanía, e avanzar cara unha democracia participativa que dea respostas ás demandas da sociedade.

3.8.2.1 Reforma das leis autonómicas que regulan as Iniciativas Legislativas Populares

As ILP constitúen o principal mecanismo que proporciona o sistema á cidadanía para ter unha intervención directa nas leis que nos gobernan. Non obstante, o seu procedemento está cheo de obstáculos.

Dende o Partido Animalista formulamos as seguintes modificacións:

- **Redución do número de sinaturas** necesarias.
- **Ampliación do prazo para a recollida** de sinaturas.
- **Facilitación para o procedemento de recollida** de sinaturas **mediante a incorporación de recursos e novas tecnoloxías.**
- **Non exclusión de materias susceptibles de ser obxecto dunha Iniciativa Legislativa Popular.**

3.8.2.2 Reforma das leis electorais autonómicas

As actuais leis electorais autonómicas favorecen aos grandes partidos, restando valor aos votos dos partidos sen representación.

Defendemos avanzar cara un **sistema electoral xusto, onde todos os votos teñan o mesmo valor, que asegure o reparto de escaños en relación directa ao número de votos.**

Propomos unha modificación das leis electorais, a través das seguintes reformas:

- Avance cara un **sistema electoral de circunscrición única, cun reparto de escaños proporcional ao número de votos, e sen barreira electoral.**
- **Asignación da subvención correspondente aos votos de cada partido tralos comicios, independentemente da obtención de representación,** tal e como ocorre noutros países europeos. Este sistema de financiación xusto e equitativo, garante a actividade de todas as opcións políticas en función do apoio social que reciben.
- **Igualdade no acceso aos medios de comunicación públicos.** Como parte do dereito dos partidos a concorrer ás eleccións en igualdade de condicións, defendemos que sexa asignada a **mesma cantidade de minutos para a emisión dos vídeos electorais a todos os partidos que se presenten** aos comicios.
- Obrigatoriedade de organizar un **mínimo dun debate público onde estean presentes toda as forzas políticas** que se presenten ás eleccións.
- **Garantía da cobertura informativa nos medios de comunicación públicos das campañas de todos os partidos** que concorran ás eleccións.

- **Eliminación ou, no seu defecto, redución do uso de papel nas campañas electorais, remitindo a propaganda, papeleta e sobre electoral, de todos os partidos que se presenten, nun único envío.**

3.8.2.3 Acceso á información

Consideramos que as tecnoloxías da información e comunicación deben estar ao alcance de toda a poboación e servir como mecanismo para garantir o acceso á libre información. A liberdade de información e a liberdade de expresión son necesarias para evitar a concentración da información nas mans duns poucos.

Nunha democracia real e participativa, é fundamental a autonomía dos cidadáns e das cidadás, para o que é indispensable a liberdade de información.

Internet é un dos poucos medios a través do cal a poboación pode acceder a diversas fontes de novas, diferentes ás administradas polos grandes medios de comunicación, con opcións pluralistas.

A posibilidade de conectarse a Internet e os recursos telemáticos son cruciais para un acceso sen límites á información. Porén, a ausencia de conectividade ou de equipos amosa a existencia da brecha dixital, entendida como a separación que existe entre as persoas que utilizan as novas tecnoloxías na súa vida diaria, e aquelas que non poden ter acceso ás mesmas ou que, aínda téndoo, non saben como empregalas.

Por todo isto, apoiamos adoptar as seguintes medidas:

- **Instalación de puntos de acceso a Internet gratuito para persoas en risco de exclusión social**
- **Extensión da comunicación inalámbrica.**
- Elaboración de **guías informativas.**
- Elaboración e posta en marcha de **programas formativos gratuítos dirixidos ás persoas maiores e ás persoas en risco de exclusión social**, coa finalidade de aprender a utilizar as novas tecnoloxías.
- **Uso de estándares abertos nos documentos electrónicos emitidos e/ou reclamados pola Administración.**
- **Publicación das ferramentas e materiais desenvolto pola Administración con licencias de distribución libre.**

3.9. MÁIS XUSTIZA SOCIAL

3.9.1. Contra a violencia sobre a muller

A violencia machista, como manifestación máis cruel da desigualdade e das relacións de poder dos homes sobre as mulleres, cobrou a vida de máis de 1.000 mulleres en España dende 2003, ano no que o noso país empezou a contabilizar o número de mulleres asasinadas polas súas parellas ou exparellas.

Como recolle un informe da subcomisión do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, as enquisas de Sanidade indican que 840.000 fillos e fillas de mulleres maltratadas sofren anualmente as consecuencias da violencia machista en España. O 64,2% de forma directa.

A sociedade en xeral e as Administracións Públicas en particular deben participar na erradicación desta lacra social.

A violencia contra as mulleres desaparecerá cando as mulleres deixen de estar á cabeza das cifras de pobreza e das listas de desemprego; cando deixen de sufrir os problemas de conciliación da súa vida persoal, familiar e laboral; cando exista unha verdadeira educación non sexista na que as nenas e os nenos teñan un presente e un futuro coas mesmas oportunidades; cando nos fogares haxa realmente unha corresponsabilidade e un reparto equitativo das tarefas domésticas e das responsabilidades familiares; cando se combata a discriminación salarial aínda existente e se promova a presenza de mulleres en postos de responsabilidade.

Ademais das medidas de igualdade e equidade xa propostas en anteriores epígrafes, propoñemos medidas específicas contra a violencia sobre as mulleres, como:

- **Programas educativos de prevención de violencia sobre as mulleres en todas as etapas educativas**, desde a educación primaria ata a universidade.
- **Formación específica na materia de todos os/as profesionais que interveñan no proceso educativo**, procurándolles as ferramentas necesarias para a detección de situacións de violencia machista en mozos/as.
- **Protocolos de detección precoz no ámbito sanitario, con formación especializada para o persoal sanitario.**
- **Unidades policiais especializadas e dispoñibles as 24 horas, os 365 días do ano**, para atender os casos de violencia machista.
- **Potenciación das unidades de valoración forense integral**, con persoal especializado.
- **Mellora dos mecanismos de protección para as vítimas.** Estas melloras deben pasar por articular nos presupostos plans de axudas económicas que lles permitan refacer as súas vidas e que non se tramiten, como se fai na actualidade, só a través das rendas activas de reinserción en casos moi graves de máxima necesidade.
- **Máis recursos asistenciais e sociais para as vítimas** da violencia machista, con independencia do momento procesal no que se atope o seu caso.
- **Fortalecemento da tutela xudicial e do acceso á xustiza.**
- **Formación especializada en violencia machista de todos os estamentos da Xustiza** (xudicatura, fiscalía, avogacía, medicina forense e persoal ao servizo da administración de xustiza).
- **Implantación de equipos multidisciplinares con formación específica** integrados por profesionais da xudicatura, fiscalía, avogacía, medicina e psicoloxía forense e policía, para ofrecer unha resposta integral aos casos de violencia machista durante todas as fases do proceso.
- **Maíor protección dos fillos e fillas das mulleres vítimas de violencia machista.** Debe darse aos/ás menores un **tratamento e protección específicos**, incluída a **asistencia**

social integral, coa previsión de dotarlles de **asistencia letrada autónoma e defensor xudicial en caso de conflito de intereses**.

- **Equipos especializados en menores vítimas de violencia machista nos órganos xudiciais.**
- **Incremento do número de casas de acollida, pisos tutelados e puntos de encontro familiar.**
- **Acceso para os animais** a cargo das mulleres vítimas de violencia machista **ás casas de acollida e pisos tutelados.**
- Implantación de **plans e campañas de sensibilización dirixidas á cidadanía en xeral e aos/ás mozos/as en particular**, coa finalidade de eliminar os prexuizados e estereotipos de xénero e previr condutas de violencia machista.

3.9.2. Polos/as nosos/as maiores

Desde o Partido Animalista consideramos que se deben ter en conta as necesidades de atención, cariño e respecto que merecen as persoas que xa se encontran na terceira idade, e pór en valor a necesidade de contar coa súa experiencia e sabedoría.

Hai que prestar especial atención aos problemas aos que poden enfrontarse, como a saúde, a discriminación, a violencia, o abuso ou o abandono. É necesario **fixar un marco de traballo sistemático para a protección e a promoción dos seus dereitos e necesidades**.

A vida das persoas na terceira idade tórnase máis pasiva. Moitas sofren un deterioro físico ou psicolóxico que lles impide valerse por si mesmas, e na súa contorna non atopan as atencións necesarias.

Nos casos nos que poidan permanecer no seu propio domicilio, non se debe deixar dado a súa supervisión, e se debe fomentar que poidan utilizar centros de día, para desfrutar dun entorno e actividades diarias.

Propomos as seguintes medidas:

- Provisión de **sistemas de monitoreo**.
- **Incremento dos recursos para ofrecer un tratamento domiciliario adecuado.**
- **Ampliación dos servizos de urxencias e transporte sanitario.**
- **Ampliación do número de centros de día**, así como dos **programas de actividades** dirixidos ás persoas maiores.
- Impulso de **programas de acompañamento e soporte** á terceira idade para paliar as situacións de soidade e exclusión.
- **Potenciación da relación entre as redes de voluntariado e profesionais da saúde**, ofrecendo unha mellor atención.
- **Aumento das prazas nas residencias públicas** para a terceira idade e persoas con enfermidades crónicas.
- Regulación do **acceso de animais de compañía nas residencias** para a terceira idade.

3.9.3. Pola igualdade legal e o respecto á diversidade de xénero, afectivo-sexual e familiar

As administracións deben xogar un papel fundamental na normalización das cidadás e cidadáns lesbianas, gais, transexuais, bisexuais e intersexuais, debendo ser un referente positivo de integración e de loita contra toda discriminación por motivo de orientación sexual ou identidade de xénero.

PACMA está comprometido coa loita contra toda discriminación. Por isto, subscribimos e incorporamos as demandas da Federación Estatal de Lesbianas, Gais, Transexuais e Bisexuais, como:

- **Leis integrais de transexualidade** en cada comunidade autónoma.
- **Leis pola igualdade das persoas Lesbianas, Gais, Transexuais, Bisexuais e Intersexuais, e contra a discriminación por orientación sexual ou identidade de xénero.**
- **Promoción da inclusión de contidos sobre a diversidade sexual, de xénero e familiar nos sistemas educativos, así como da prevención do acoso e a violencia por homofobia, bifobia e transfobia nos centros educativos.**
- Realización de **programas de sensibilización e visibilización da diversidade sexual, de xénero e familiar no ámbito escolar, así como campañas específicas para a prevención da LGTBIfobia e do acoso por orientación sexual ou identidade de xénero.**
- **Creación ou apoio a servizos de apoio e orientación a mozos/as LGTBI.**
- Creación dun **programa de Información e Atención a persoas LGTBI**, que contemple tamén actuacións de carácter formativo, informativo, de asesoramento e sensibilización dirixidas tanto a profesionais como ao conxunto da poboación.
- Desenvolvemento de **programas, servizos, campañas ou actividades de apoio psicolóxico e social dirixidos a LGTBI** con obxecto de axudarlles a afrontar e superar a LGTBIfobia así como de apoiar ás persoas transexuais ao longo do proceso transexualizador.
- Realización de **campañas de normalización social da homosexualidade, a transexualidade, a bisexualidade e a intersexualidade e o respecto tanto á diversidade sexual como familiar.**
- **Recoñecemento do dereito das mulleres sen parella varón aos tratamentos de reprodución asistida do sistema público de saúde.**
- **Inclusión e recoñecemento das familias LGTBI nas políticas sobre familias.**
- **Asunción por parte da sanidade pública do proceso transexualizador completo.**

3.9.4. Polos dereitos e intereses das persoas con diversidade funcional

En PACMA somos conscientes das dificultades ás que se deben afrontar as persoas con diversidade funcional e consideramos por isto necesario **eliminar todos os factores e elementos que limitan o seu desenvolvemento persoal e social e o seu acceso aos dereitos, bens e servizos da comunidade.**

Apoiamos e defendemos as propostas do Comité Español de Representantes de Persoas con Discapacidade (CERMI), para mellorar as condicións de vida das persoas con

diversidade funcional, reforzar o recoñecemento e a protección dos seus dereitos, promover a igualdade de oportunidades e, en definitiva, elevar o seu grao de inclusión e normalización sociais. Entre outras:

- Aprobación dun **Plan autonómico de atención sociosanitaria dirixido ás persoas con diversidade funcional e as súas familias.**
- **Inclusión das persoas con diversidade funcional que non dispoñan de recursos económicos nos programas de rendas mínimas.**
- **Cobertura informativa da diversidade funcional de forma inclusiva nos medios de comunicación públicos** de ámbito autonómico.
- **Garantía da liberdade de circulación e a accesibilidade, mediante a eliminación das barreiras arquitectónicas, o aumento da accesibilidade nos edificios e medios de transporte, e a creación de estacionamentos suficientes reservados.**
- **Campañas de formación en accesibilidade** para todos os axentes implicados na eliminación das barreiras arquitectónicas existentes e nas novas construcións.
- **Elaboración de auditorías para analizar o cumprimento das condicións de accesibilidade en edificios públicos.**
- **Apoio para a adquisición de medios que permitan a circulación de persoas con discapacidade visual, sen uso de animais, tales como GPS ou voluntariado.**
- **Acceso de animais aos medios de transporte.**

3.9.5. Polas persoas migrantes

Todas as persoas podemos ser migrantes nalgún momento. Actualmente, máis de 200 millóns de persoas no mundo o son. A guerra, a persecución, a violencia, a inseguridade, a miseria, a falta de oportunidades ou a crise climático, son algunhas das causas que poden levar a unha persoa a abandonar o seu país, a súa casa, a súa familia, a súa vida. A esperanza dunha vida mellor lévalles a enfrontar o medo, a dor, a soidade, os perigos e os abusos que poidan encontrar no camiño.

Desde PACMA adherímonos á campaña “Eu Acollo” de Amnistía Internacional, para **esixir aos gobernos que brinden ás persoas refuxiadas a protección que necesitan e garantan que os seus dereitos humanos sexan respectados.**

A campaña solicita un lugar seguro para que as persoas que foxen podan refacer as súas vidas. Non só para quen tivo que abandonar o seu fogar en países devastados polos conflitos bélicos. No mundo, millóns de persoas son perseguidas pola súa raza u orixe étnico, conviccións políticas ou relixiosas, ou orientación sexual. En moitos casos, estas persoas vense obrigadas a fuxir ante o medo a ser detidas, torturadas, maltratadas ou incluso asasinadas.

Actualmente hai máis de 25 millóns de persoas refuxiadas. Trátase dunha crise de envergadura mundial. Non obstante, mentres países con menos recursos fan todo o que poden e máis, os países máis ricos fan pouco ou nada.

En España, o anterior Goberno comprometeuse a acoller entre setembro de 2015 e o mesmo mes de 2017, a 19.449 refuxiados. Ao rematar o prazo só acollera a 2.500. O Tribunal Supremo considerou ese acordo vinculante, e obriga a España a recibir o 85% restante, converténdonos no primeiro país da Unión Europea ao que os seus tribunais de xustiza condenaron por incumprilo. A estas alturas, noso país empeza a entender a importancia de que a Unión Europea afronte a crise migratoria de forma solidaria.

Desde o Partido Animalista propomos adoptar as seguintes medidas:

- **Aumento do presuposto e do número de prazas nos centros de acollida, con especial atención á situación dos nenos e nenas migrantes non acompañados.**
- **Acceso unificado a todos os dereitos**, como a educación, a sanidade e de aloxamento para unha inclusión efectiva.
- **Programas de acollida que garantan unhas condicións dignas** e comprendan actuacións dirixidas a **potenciar a autonomía e o benestar** das persoas refuxiadas.
- **Equipos técnicos multidisciplinares nos centros de acollida**, que traballen en coordinación con equipos de inclusión e xurídicos.
- **Creación dun Servizo de Atención a Persoas Inmigrantes e Refuxiadas**, que ofrezca información e asesoramento sobre inmigración, refuxio e retorno voluntario. No mesmo se ofrecerá información específica sobre a protección animal e o protocolo que se debe seguir en caso de traer un animal desde outro país.
- Ofrecemento dun **servizo de aprendizaxe do idioma**.
- Posta en marcha de **programas e campañas contra a xenofobia, o racismo e a exclusión social**, dirixidas á cidadanía.

3.9.6. Pola xuventude

Ademais das propostas realizadas noutros ámbitos, como o da educación ou a cultura, consideramos importante establecer medidas específicas para previr e/ou reducir na xuventude o consumo de bebidas alcólicas e drogas, mediante a **oferta e promoción de alternativas saudables de ocio, con actividades culturais, artísticas e deportivas**:

- **Promoción de cursos, talleres, encontros... en horario nocturno as fines de semana.**
- **Promoción de festivais de cine, música, danza, teatro, arte, etc., de acceso de balde ou a prezos accesibles, e o acceso libre aos museos.**
- **Dotación ao tecido asociativo xuvenil da capacidade, os medios e os recursos precisos para desenvolver actividades culturais e de ocio alternativo.**
- **Creación de espazos físicos onde a xuventude poida compartir as súas inquietudes e creacións a nivel artístico e cultural, así como desenvolver o seu talento** (locais de ensaio para músicos, actores e bailaríns, exposicións, encontros, debates...)
- **Promoción do horario nocturno as fines de semana nos centros polideportivos e culturais xestionados por organismos dependentes do goberno autonómico.**

3.9.7. Polo dereito das persoas a alimentarse dun xeito ético e saudable

Defendemos a necesidade da **oferta de opcións de menú vexetarianas e veganas nos bares, cafeterías, restaurantes e comedores de dependencias públicas**: edificios administrativos, públicos, comedores escolares e universitarios, hospitais, centros penitenciarios, etc. Só dese xeito poderase garantir a liberdade das persoas, cada día máis, que decidiron alimentarse de maneira saudable e respectuosa cos animais.

Para iso, proporemos que, **nos contratos de prestación de estes servizos, as comunidades autónomas establezan a obrigabilidade de ofrecer opcións de menú vexetarianas e veganas**, así como que **se incentive a súa inclusión no sector privado da restauración**.